

Fra transition til stabilisering

Om talenter gennembrud i dansk elitefodbold

Niels Lawaetz

Vejleder: Troels Bech

DBU

UEFA Pro

Afleveringsdato: 31. april 2025

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING.....	3
<i>Motivation</i>	<i>3</i>
<i>Et par cases</i>	<i>4</i>
<i>Problemformulering.....</i>	<i>5</i>
<i>Afgrænsning.....</i>	<i>6</i>
METODE.....	7
<i>Opgavens opbygning</i>	<i>7</i>
<i>Teoretisk ramme</i>	<i>7</i>
<i>Kvantitativ undersøgelse</i>	<i>8</i>
<i>Semistrukturerede interviews</i>	<i>11</i>
AFSNIT 1: TEORETISK RAMME	12
<i>Transition som kulturel tilpasning over tid</i>	<i>12</i>
<i>Transitionens faser</i>	<i>13</i>
<i>Afgørende faktorer og barrierer for talentets vellykkede stabilisering</i>	<i>14</i>
AFSNIT 2: KVANTITATIV UNDERSØGELSE	16
<i>Om datagrundlaget.....</i>	<i>16</i>
<i>At komme igennem nåleøjet.....</i>	<i>17</i>
<i>Fra debut til fast spilletid</i>	<i>17</i>
<i>Fra spilletid til stabilisering.....</i>	<i>19</i>
<i>Opsummering af den kvantitative undersøgelse.....</i>	<i>22</i>
AFSNIT 3: PRAKSIS I KLUBBERNE.....	23
<i>Den svære transition</i>	<i>23</i>
<i>Transitionens faser</i>	<i>24</i>
<i>Et støttende udviklingsmiljø</i>	<i>25</i>
<i>En tydelig forventningsafstemning</i>	<i>26</i>
<i>Kompetitive kampminutter.....</i>	<i>28</i>
<i>Adgang til 1. holdet</i>	<i>29</i>
<i>Opsummering af interviews.....</i>	<i>31</i>
AFSNIT 4: ANALYSE.....	32
<i>Den svære transition og de afgørende faktorer for succes.....</i>	<i>32</i>
<i>Det individuelle transitionsforløb</i>	<i>33</i>
AFSNIT 5: DISKUSSION	37
KONKLUSION	39
PERSPEKTIVERING.....	41
BILAG.....	43
LITTERATURLISTE	44

Indledning

Motivation

*"The transition of elite youth footballers through academy systems towards the first team is highly complex, competitive, and often unsuccessful."*¹

Ovenstående citat fra et nyligt studie om fodboldspilleres transition fra ungdomsfodbold til seniorfodbold understøtter mine erfaringer fra mange år i forskellige roller omkring talentudvikling i dansk herrefodbold: Vejen fra talent til etableret seniorspiller er vanskelig og fyldt med udfordringer for de unge spillere med deres store ambitioner. Også tidligere studier beskriver, at den mest kritiske karriereovergang eller transition i en elitesportsudøvers karriere må anses for at være overgangen fra ungdom til senior.²

Som træner og sportslig leder på flere danske akademier har jeg over de sidste år oplevet mange spillere, der er kommet i klemme i denne overgang. Talentfulde spillere, der har gjort meget rigtigt, men det til trods af forskellige årsager efter min mening ikke har haft rammen for den optimale overgang til deres karriere som seniorspillere.

På de akademier, som jeg har været tilknyttet eller på anden måde har grundigt kendskab til, har jeg oplevet en stab, der som oftest arbejdede professionelt og var tæt på spillerne og deres individuelle udvikling. Der blev i den daglige træning taget individuelle hensyn og matchningen i kamp blev uge for uge tilpasset spillerens behov ift. fysisk load, mental parathed og fodboldmæssige udfordringer. Med meget forskellige rammer fra klub til klub, men altid med talenternes udvikling i centrum – præcis som det skal være på et akademi.

Den tidlige del af transitionsprocessen mod senior har jeg som oftest oplevet som en positiv proces med optræning på senior frem mod de første kampminutter i f.eks. træningskampe, reserveliga eller pokalkampe. En proces, hvor førstehold, akademi, spilleren og spillerens bagland har arbejdet konstruktivt sammen mod fælles mål og med fælles ambitioner.

Herefter bliver det sværere. Spillerne kommer tættere på førsteholdet og begynder at indgå mere fast i truppen til træning og kamp. Planen for den enkelte spiller bliver pludselig i højere grad styret af førsteholdets træningsplan og kampprogrammet i den kommende weekend. Fra at have været del af et tydeligt udviklingsmiljø på akademierne går spillerne nu til et naturligt resultatstyret miljø på senior. Denne transition er ifølge forskningen på området særlig vanskelig i en fodboldbranche med stor ekstern opmærksomhed og hvor muligheden for gennembrud på senior på grund af den store talentmasse er relativ lille.³

I den videnskabelige artikel *"At være på det rigtige sted på det rigtige tidspunkt"* fra 2018 beskriver Niels Rossing m.fl. disse udfordringer i en fodboldspillers overgang fra akademi til senior i dansk fodbold. Ifølge forskerne har klubberne et ansvar for at uddanne spillernes mentale færdigheder, så de er klar til bl.a. den modgang langt de fleste møder i overgangen til voksenfodbold. Artiklens konklusion er dog, at det ikke kun er spillerens egne ressourcer, der er afgørende, men også relationer som familie, kammerater, agenter og staben i klubben har afgørende betydning for spillerens parathed til transition mod senior.

Ud fra mine erfaringer er jeg fuldstændig enig. Det er helt afgørende for transitionen, at både spillerne og deres bagland mentalt er klædt på til de udfordringer og den modgang, der venter i voksenfodbolden - men min erfaring er

¹ (McGuigan, Iacono, McRobert, Cowan, & Unnithan, 2024)

² (Stambulova, Alfermann, & Côte, 2009)

³ (Morris, Tod, & Oliver, 2015)

også, at det ikke er nok. Selv de mest mentalt robuste unge spillere med gode folk omkring sig, kan møde udfordrende rammer og strukturer, som de ikke selv har indflydelse på – de møder barrierer, der står i vejen for eller som minimum forsinker deres gennembrud.

Helt tilbage i 2009 beskrev Stambulova m.fl. den reducerede mængde af kampminutter, som en afgørende barriere for talentets gennembrud til senior.⁴ Om en spiller opnår den nødvendige spilletid, beskrives i artiklen af Niels Rossing m.fl. som et udslag af held eller måske nærmere som afhængigt af faktorer, spilleren ikke selv er herre over.⁵ Man skal ifølge artiklens forfattere være på det rigtige sted på det rigtige tidspunkt.

Min undren som talentudvikler går på, hvordan vi som trænere, klubber og forbund skaber de optimale rammer for, at de motiverede og parate talenter, der uddannes på vores akademier, kan tage de sidste skridt ind i seniorfodbolden både så vellykket og så hurtigt som muligt. Hvilke strukturelle udfordringer ligger der i den sidste del af transitionen frem mod gennembruddet i seniorfodbold, og hvordan kan vi som fagfolk minimere tilfældighederne i spillernes vej mod stabilisering i professionel fodbold på minimum nationalt topniveau?

I nedenstående cases har jeg beskrevet forløbet for to konkrete spillere, som jeg har mødt i mit arbejde. Deres transitionsproces viser nogle af de udfordringer, der kan møde de unge talenter ved overgangen til seniorfodbold. Begge spillere har over for mig bekræftet deres oplevelse af forløbet og godkendt min brug af deres i historier i forbindelse med mit arbejde med denne opgave.

Et par cases

Da jeg ved årsskiftet til 2022 startede som Head of Coaching på akademiet i AaB, mødte jeg for første gang Oliver og lærte ham at kende som fodboldspiller. Både jeg og de øvrige professionelle omkring ham på akademiet var enige om, at han var en af de absolut største talenter i transitionsgruppen. Han markerede sig med mange mål i U19-Ligaen og var en fast del af U19 landsholdet i den periode. I foråret som 2. års U19 får han debut i Superligaen og efter en periode med få korte indhop starter han inde i sæsonens to sidste kampe. Han er selv rigtig godt tilfreds med sine præstationer og ser frem til den kommende sæson med stor optimisme. Det forår får Oliver fra sin debut på senior kun to kampe med U19 og spiller ca. 120 minutter. På kort tid er han gået fra profil på U19 med enkelte træninger med senior til at være en fast del af førsteholdet og starte inde i Superligaen.

Ovenstående kan lyde som en solstrålehistorie for god transition, men sæsonen efter bliver ikke nem for Oliver. Det bliver hen over sæsonen til 539 minutter i Superligaen primært som indskifter, 128 minutter i pokalen og 181 minutter over tre kampe for U19. Samlet ca. 850 minutter svarende til under 10 fulde kampe fordelt over en sæson. Dermed er Oliver klart den spiller i klubbens transitionsgruppe, der får færrest kampminutter, selv om alle er enige om hans talent. Oliver er i perioden frustreret og i de få kampe, hvor han deltager på akademiets hold, oplever vi en spiller, der mangler kampflow. I samme periode skifter 1. holdet cheftrener flere gange og kæmper med spillet frem mod nedrykningen til 1. division. Oliver beskriver selv tiden som frustrerende – især fordi han ikke oplevede, at der var en plan for hans udvikling.

I Olivers 2. fulde sæson i seniortruppen bider han sig fast på holdet i 1. division. Hvis AaB ikke var rykket ud af Superligaen, er jeg i tvivl om, hvorvidt han havde fået chancen for at slå igennem i klubben. Casen underbygger således argumenterne hos Niels Rossing om held og tilfældigheder.

⁴ (Stambulova, Alfermann, & Côte, 2009)

⁵ (Rossing, Christiansen, & Rosenkilde, 2018)

I Lyngby Boldklub oplevede jeg en lignende historie med Lauge. Et stort talent, der med gode præstationer på U19 tidligt havde bragt sig i spil for førsteholdet, hvorefter han gik ind i en sæson med få spilminutter. Også han blev i sin første sæson som senior den transitionsspiller, der fik færrest kampminutter i sæsonen. Det blev i hans første sæson med seniortruppen til under 90 minutter fordelt på fem indhop i gældende kampe. I samme sæson spillede han to kampe for akademiet - en i oktober og en i maj. Lauge beskriver selv, at det første halve år var ok, da han og klubben var enige om forventningerne. Herefter oplever han en stor frustration, da han havde forventet at komme tættere på holdet. I stedet oplevede han det modsatte. Lauge blev i denne periode i tvivl om sin situation og sine muligheder i klubben.

I opstarten mod den igangværende sæson får holdet et par skader og sælger en markant spiller på hans position. Lauge griber chancen og har haft et flot efterår med mange spilminutter. Havde der ikke været skader på hans position, er jeg i tvivl om, hvorvidt Lauge havde haft tålmodigheden til at vente på sin chance i Lyngby Boldklub. Begge ovenstående spillere var og er dygtige talenter, der på trods af den svære tid som transitionsspillere er i starten af lovende karrierer i fodbold. Men de havde begge brug for omstændigheder omkring sig for at få det til at ske. For andre spillere kræver det et klubsifte, et trænersifte eller andre omstændigheder. Spilleren kan gøre sig klar, men i sidste ende er der afgørende udefrakommende faktorer, der optimerer eller begrænser deres muligheder for stabilisering og gennembrud.

Problemformulering

Eksemplerne i indledningen viser, hvordan strukturelle og organisatoriske forhold i overgangen fra akademi til senior kan udfordre selv de mest parate talenter.

Med denne opgave ønsker jeg at undersøge, hvilke udfordringer klubber og trænere møder i transitionen frem mod talentets gennembrud på seniorniveau med særlig vægt på den del af transitionen, der foregår efter, at spilleren flyttes fra sin base på akademiet til en hverdag omkring førsteholdet:

Fra transition til stabilisering

- Hvordan ser det typiske forløb ud ift. udviklingsfaser og tidshorisont for et parat talent frem mod gennembrud og stabilisering som seniorspiller?
- Hvilken betydning har kampminutter for det parate talents mulighed for at stabilisere sig som seniorspiller?
- Hvilke øvrige faktorer er afgørende på vejen mod gennembrud og stabilisering?
- Hvilke interne strukturer i klubberne kan være en barriere for det parate talents mulighed for gennembrud og stabilisering?
- Hvilke eksterne strukturer fra forbund, ligaforeninger mv. kan have betydning for det parate talents mulighed for gennembrud og stabilisering?
- Hvordan arbejder man i de danske eliteklubber med at understøtte de afgørende faktorer og begrænse de største barrierer for de parate talenter gennembrud og stabilisering i seniorfodbold?

Afgrænsning

Denne opgave fokuserer på, hvordan trænere, klubber og forbund kan arbejde med de fodboldspecifikke rammer for transition.

Klub og strukturer frem for individuel spillerudvikling: En stor del af den tilgængelige litteratur på området har fokus på, hvordan den enkelte spiller bliver fysisk, taktisk, teknisk eller mentalt klar til overgangen. Dette ønsker jeg ikke at have fokus på. Jeg vil i stedet undersøge, hvordan vi som fagpersonerne kan skabe rammerne for deparate talenter gennembrud og stabilisering. Mit sigte er således på de praktiske og strukturelle forhold frem den daglige træning og effekten af denne.

Forberedelse på transitionen. Jeg koncentrerer mig primært om den del af transitionsprocessen, hvor den unge spiller slipper sin hverdag på akademiet. Som akademitræner arbejder man i høj grad med at forberede den enkelte spiller fysisk, teknisk, taktisk og mentalt på seniorfodbold, men dette inddrager jeg kun, hvor det har direkte relevans for opgavens hovedfokus.

Dual Career er et område, der de seneste år har fået stor opmærksomhed i klubberne, og jeg anerkender, at det kan have stor betydning for den enkelte spillers udvikling. Det ligger dog uden for denne opgaves emneområde, og jeg anser det som en forudsætning for spillernes trivsel i hverdagen og dermed deres mulighed for udvikling.

Relativ alderseffekt og væksteffekt: Selvom disse faktorer kan have stor betydning for udviklingshastigheden, vælger jeg ikke at fokusere specifikt på dem. Jeg ønsker i stedet at lade det indgå som en af flere faktorer, der kan gøre, at der er store variationer i spillernes udviklingsforløb.

Metode

Opgavens opbygning

I **første afsnit** vil jeg med udgangspunkt i teori på området præsentere en forståelsesramme for transitionsprocessen fra ungt talent til stabiliseret spiller på senior. Jeg ønsker dels at finde en forståelsesramme for de forskellige led i processen, så jeg kan isolere den del af transitionen, der omhandler de sidste skridt frem mod stabilisering på seniorniveau og dels at få overblik over, hvilke faktorer, der er definerende for succes i samme overgang.

I **andet afsnit** præsenteres resultaterne af min kvantitative undersøgelse af spilminutter i kompetitiv seniorfodbold for danske spillere, der pt. repræsenterer klubber på minimum højeste nationale niveau. Formålet med dette afsnit er ikke en fyldestgørende analyse af alle nuancer af spilminutternes betydning, men at tydeliggøre tendenser og variationer i spillernes vej fra transition til stabilisering. Der er primært lagt vægt på tidsperspektivet og forløbet fra debut til stabilisering.

I **tredje afsnit** vil jeg holde min viden fra teori om transition og statistik på spilminutter op mod virkeligheden i klubberne. På baggrund af en række interviews med fagpersoner primært i Danmark vil jeg beskrive, hvordan forskellige klubber arbejder med de afgørende faktorer for en vellykket transition og med at begrænse de barrierer, der kan være for den enkelte spiller.

I **fjerde og femte afsnit** vil jeg frem mod opgavens konklusion analysere og diskutere opgavens samlede empiriske materiale. Jeg vil komme med mit bud på, hvordan man kan beskrive og forstå overgangen fra talent til etableret seniorspiller, og hvilke faktorer trænere, klubber og forbund med fordel kan være opmærksomme på i det daglige arbejde.

Teoretisk ramme

En stor del af den litteratur, som jeg er støt på i arbejdet med denne opgave, tager udgangspunkt i transitionen set fra et holistisk spillerperspektiv. Der lægges vægt på, hvordan spilleren klagøres fysisk, taktisk, teknisk og/eller mentalt til seniorfodbold, og hvordan klubben kan støtte disse processer. Mit fokus er anderledes. Jeg ønsker at se på transitionen fra et træner-, klub- og forbundsperspektiv med det udgangspunkt, at vi skal være klar til at understøtte overgangen fra transition til stabilisering for de spillere, der allerede er veluddannede og klar til at tage de sidste skridt ind i seniorfodbold. Jeg kalder i denne opgave disse spillere for de parate talenter. Altså spillere, der har fået en god basisuddannelse på akademiet og nu har redskaberne til at træde ind i transitionen på senior. Er der også barrierer for dem, som vi som klubber, trænere og forbund via vores ledelse og strategi kan være med til at bryde ned?

Kvantitativ undersøgelse

Undersøgelsens formål er at fremhæve tendenser i antallet af spilminutter frem mod talenters stabilisering og gennembrud i seniorfodbold.

Data på spillere og kampminutter er hentet fra WyScout.

Spillergrundlaget for undersøgelsen er alle danske spillere fra årgang 2000 og frem, der pr. november 2024 spillede på minimum øverste nationale niveau. Da udviklingen på de danske akademier er gået stærkt de seneste år og jeg ønsker et billede af effekten af den nuværende praksis, har jeg ikke valgt at gå længere tilbage i tiden.

Øverste nationale niveau er defineret som alle hold i 3F Superligaen (FC København, FC Midtjylland, Randers FC, AGF, Brøndby IF, Silkeborg IF, FC Nordsjælland, Viborg FF, AaB, Sønderjyske, Lyngby Boldklub, Vejle Boldklub) samt de klubber, der spiller i NordicBet Ligaen med et akademi i U19 Ligaen (OB, Esbjerg fB, AC Horsens).

Spillere i udlandet er medtaget, hvis de spiller i den bedste række i en af de 22 øverste rangerede ligaer i Europa (se listen herunder). Desuden er medtaget spillere i den næstbedste række i de fem øverste rangerede ligaer (England, Tyskland, Italien, Spanien og Frankrig), der alle på økonomi ligger over den danske Superliga.

1	 England	12	 Norway
2	 Italy	13	 Austria
3	 Spain	14	 Scotland
4	 Germany	15	 Switzerland
5	 France	16	 Denmark
6	 Netherlands	17	 Israel
7	 Portugal	18	 Poland
8	 Belgium	19	 Croatia
9	 Czechia	20	 Serbia
10	 Türkiye	21	 Sweden
11	 Greece	22	 Cyprus

Kilde: [Club coefficients](#) | [UEFA rankings](#) | [UEFA.com](#)

Spillere med baggrund på udenlandske akademier som f.eks. Matthew O'Riley er ikke medtaget, da jeg ønsker at undersøge dansk talentudvikling.

Spilminutter er her defineret som minutter på seniorniveau i gældende kampe. Her er også medtaget seniorkampe på niveauer under øverste nationale niveau ifm. udlejning eller før klubskeft til nuværende niveau.

Ved sammentælling er der en forskydning ved spillere, der er skiftet til ligaer med helårsturnering. Hvor det har været tydeligt, hvilken sæson minutterne hørte til ved f.eks. skifte ved årsskifte, er dette registreret. I andre tilfælde har jeg valgt at tælle kampe med for det år, hvor sæsonen afsluttes. Dvs. at sæsonen 2024 f.eks. tælles med i 23/24. Jeg vurderer dette som en mindre usikkerhed, der ikke har afgørende betydningen ift. de generelle tendenser.

Graduering af spilminutter er fastsat for at opnå en forståelse af den tid, det tager en spiller at gå fra debut til stabilisering. Jeg har valgt spilminutter som en indikator for denne udvikling af flere årsager. For det første fremhæver teorien på området, at spilminutter er afgørende for en vellykket transition. For det andet er spilminutter endemålet for en spillers udvikling. Det er svært at argumentere for, at en spiller uden kampminutter har fået sit gennembrud eller omvendt at en spiller, der har spillet en vis mængde minutter, ikke har. Spilminutter er dermed en målbar indikator for, hvor en given spiller er i sin udvikling fra talent til etableret spiller.

Når det er sagt, skal tallene tages med forbehold, da man naturligvis ikke kan sætte et fast minuttal på, hvornår en spiller er i en given fase.

Til opgaven har jeg valgt følgende graduering:

Rød:	Debut (herefter markeres spilminutter med rød)
Gul	> 900 minutter (herefter markeres spilminutter med gul)
Grøn	>2700 minutter (herefter markeres spilminutter med grøn)

Jeg har i min tilgang valgt at tage udgangspunkt i fasemodellen præsenteret af Stambulova m.fl.⁶ Jeg ønsker således en indikator for, dels hvornår en spiller går fra at gøre sig sine første spæde erfaringer med senior (rød), bevæger sig ind i faserne for orientering og tilpasning (gul) og dels for, hvornår stabiliseringsfasen må forventes at være i fuld gang eller afsluttet (grøn).

Ved fastsættelsen af de konkrete minuttal har jeg anvendt tre argumenter.

Det logiske argument:

Efter debut på senior kan en spiller have adskillige indhop mv., hvor man kan argumentere for, at han forsæt er ved at gøre sig sine første erfaringer med voksenfodbold og er med for at lære. Men ved opnåelsen af 900 minutter (svarende til 10 fulde kampe) vurderer jeg, at det er svært at argumentere for, at en spiller forsæt er i disse tidlige faser.

Ved opnåelse af 2700 minutter (svarende til 30 fulde kampe) vurderer jeg ligeledes, at det er svært at argumentere for, at en spiller ikke er ved at opnå stabilisering.

Det praktiske argument:

I mine interviews med fagpersoner har jeg spurgt ind til, hvilke indikatorer ift. spilletid de ville sætte på gennembruddet til senior.

⁶ (Stambulova, Pehrson, & Olsson, Phases in the junior-to-senior transition of Swedish ice hockey players: From a conceptual framework to an empirical model, 2017)

Rene Andersen i FC Midtjylland fortæller, at de bruger deltagelse i halvtreds kompetitive seniorkampe som vejledende indikator i deres system. Her tæller alt fra fulde kampe til indhop med. 2700 minutter svarer til 50 kampe med et gennemsnit på 54 minutter.

En anden fagperson med stor erfaring med både talentudvikling, transition og seniorfodbold er Jacob Friis. Spurgte direkte til udfordringen omkring fastsættelse af en indikator for gennembrud på senior byder han ind med 10 kampe fra start.⁷ En indikator baseret på kampe fra start vil ikke give mig de nødvendige nuancer for forløbet fra debut til gennembrud, men jeg vurderer ud fra arbejde med data, at langt de fleste spillere, der har opnået 2700 minutter også har opnået 10 kampe fra start.

Det erfaringsbaserede argument:

Som det sidste argument har jeg set på forløbet for opnåede kampminutter for spillere, som jeg gennem mit arbejde har fulgt tæt og kender historikken på. På den måde har jeg krydstjekket, at de opsatte gradueringer kan være brugbare indikatorer i praksis.

Casper Winther, som jeg kender fra Lyngby Boldklub, får sin seniordebut i sæsonen 20/21 som U18-spiller. Her vurderer jeg, at han er i den tidlige orienteringsfase med enkelte indhop på førsteholdet. Året efter får han 575 minutter for senior og går ud fra min vurdering ind i tilpasningsfasen. I sæsonen 22/23 spiller han over 1400 minutter for senior og runder 2000 samlede spilminutter på senior. For mig en fin indikator på, at han nærmer sig stabilisering. I sidste sæson bidder han sig som U21-spiller fast på holdet og kan siges at have fået sit endelige gennembrud. Her runder han undervejs i sæsonen de 2700 minutter, som jeg har sat som min indikator ift. stabilisering.

Kasper Davidsen (05) og Mads Bomholt (05), som jeg kender fra min tid i AaB, fik begge debut på senior i sidste sæson som U19 og har i denne sæson rundet henholdsvis 1100 og 1400 kampminutter for klubben. De er en fast del af truppen, men har endnu ikke sat sig som faste startere. Jeg vil set udefra vurdere, at de enten er i tilpasningsfasen eller stabiliseringsfasen alt efter, hvordan der arbejdes med dem i klubben. Jeg vurderer derfor, at 900 minutter er en god indikator for, at man er ude over de første indhop i orienteringsfasen.

Akademitilknytningen er taget med i analysen for at kunne lave statistik på, hvilke klubber, der producerer flest spillere til det aktuelle niveau. Et talent, der foretager klbskifte i sin tid som akademispiller, noteres for den seneste danske klub, som han har repræsenteret over minimum to sammenhængende sæsoner. F.eks. tæller Noah Nartey med for Brøndby efter sit skifte fra FC København. Hvis en spiller har sine seneste to sammenhængende sæsoner på et akademi i udlandet efter et skifte fra et dansk akademi, noteres det danske akademi. F.eks. noteres Andreas Jungdal som akademispiller fra Vejle.

Keepere er ikke medtaget i datagrundlaget ved mindre det klart fremgår i teksten, da jeg har en formodning om, at deres gennembrud generelt kommer senere end markspilleres, og at deres transitionsforløb er længere. Jeg vil i min gennemgang af data kort komme ind på, om denne antagelse er korrekt.

⁷ (Friis, 2024)

Øvrige positioner er også markeret i dataark, men vil ikke blive analyseret i denne opgave. Mange spillere dækker flere positioner og kan være omskolet siden deres debut. Derfor har jeg ikke valgt at prioritere en undersøgelse af eventuelle forskelle ift. position.

Semistrukturerede interviews

Da jeg ønsker et nuanceret billede af, hvordan der i danske eliteklubber arbejdes med transitionen, har jeg valgt at interviewe en række nøglepersoner i forskellige klubber på højeste nationale niveau.

- Rene Andersen, Transitionstræner i FC Midtjylland
- Thomas Kristensen, Transitionstræner i FC Nordsjælland
- Martin Vingaard, Player Development Coach i FC København
- Bo Storm, Transitionstræner i Lyngby Boldklub
- Thomas Skou Juul Jensen, Transitionstræner i OB
- Thomas Røll, Transitionstræner i Silkeborg IF

Alle ovennævnte samtaler er foretaget som semistrukturerede interviews med spørgsmål til klubbernes arbejde med transition fra akademi til senior.

Jeg har valgt at arbejde med semistrukturerede interviews, da formen både giver mig mulighed for at skabe en struktur til sammenligning mellem de forskellige klubber og en frihed til at tilpasse spørgsmålene undervejs afhængigt af, hvilke nuancer, der fylder mest for den enkelte interviewperson. På den måde vurderer jeg, at jeg bedst får en nuanceret beskrivelse af et komplekst område som transition.

Spørgemarket, der har fungeret som mit udgangspunkt for samtalerne, er vedlagt denne opgave som bilag.

Afsnit 1: Teoretisk ramme

I dette afsnit vil jeg med udgangspunkt i teori på området se på hvilke afgørende faktorer og barrierer, der har betydning for den succesfulde transition, samt præsentere en forståelsesramme for transitionsprocessen fra ungt talent til stabiliseret spiller på senior.

Transition som kulturel tilpasning over tid

I den tidlige forskning i elitesport så man ofte isoleret på atletens sportslige udvikling, men siden 00'erne har man haft et mere holistisk syn på transition. Atletens sportslige udvikling kan således ikke isoleres fra andre aspekter af livet som f.eks. skole, familie, kammerater og faglige relationer. Begreber som psykologi, uddannelse og økonomi er i dag en naturlig del af det faglige felt.⁸

De første populære modeller til beskrivelse af transitionen i elitesport blev præsenteret som en række trin, hvilke atleten skulle tage på vej mod gennembruddet.⁹ Denne tankegang ser man forsat i flere danske fodboldklubber som en transitionstrappe med en række konkrete events, der skal gennemgås på vej mod et gennembrud på førsteholdet.¹⁰ Nyere forskning tager dog store forbehold for denne lineære tilgang til atletens udvikling og fokuserer i stedet på transitionens kulturelle karakter, hvor hvert individ skal tilpasse sig og finde sin vej i den nye kultur. Derfor skal den enkelte spillers transition også monitoreres forskelligt. Der findes ikke to identiske forløb.¹¹

En vigtig pointe i forskningen er, at transitionsprocessen starter inden det reelle møde med den nye kultur. Kognitivt og følelsesmæssigt kan atleten udvikle strategier, der gør tilpasningen nemmere.¹² Fysisk, teknisk og taktisk kan atleten f.eks. forberede sig på de markant højere krav i både træning og kamp, der stilles på seniorniveau.¹³ I det hele taget er tidsperspektivet et interessant aspekt af den nyere transitionsforskning, da vejen fra den første forberedelse til stabilisering af præstationer i den nye kultur er beskrevet som et forløb, der kan tage op til fire år.¹⁴

Betydningen af en fælles forståelse for og et tæt samarbejde omkring transitionsprocessen imellem alle aktører er ifølge forskningen afgørende for atletens mulighed for at tilpasse sig den nye kultur.¹⁵ Det gælder i denne opgaves kontekst særligt forventningsafstemningen internt i klubben mellem spilleren, akademiet og førsteholdet.

⁸ (Stambulova, Ryba, & Ronkainen, 2016)

⁹ (Stambulova, Ryba, & Ronkainen, 2016)

¹⁰ Jeg har oplevet dette brugt i både FC København, AaB og Lyngby Boldklub

¹¹ (Stambulova, Ryba, & Ronkainen, 2016)

¹² (Stambulova, Ryba, & Henriksen, Career development and transitions of athletes: the International Society of Sport Psychology Position Stand Revisited, 2020)

¹³ (Stambulova, Pehrson, & Olsson, Phases in the junior-to-senior transition of Swedish ice hockey players: From a conceptual framework to an empirical model, 2017)

¹⁴ (Stambulova, Pehrson, & Olsson, Phases in the junior-to-senior transition of Swedish ice hockey players: From a conceptual framework to an empirical model, 2017)

¹⁵ (Stambulova, Ryba, & Henriksen, Career development and transitions of athletes: the International Society of Sport Psychology Position Stand Revisited, 2020)s. 538-542

Transitionens faser

I en artikel om svensk ishockey har Stambulova og hendes kollegaer udviklet en empirisk model til forståelse af de forskellige faser, som atleten går igennem fra den tidligste forberedelse af transitionen til den endelige stabilisering som seniorspiller. De inddeler den kulturelle tilpasning i fire faser med hver sine karakteristika. Selv om modellen ikke er lavet til fodbold, anser jeg faserne som et brugbart bud på en forståelsesramme for de processer spillerne skal igennem. Jeg vil senere i denne opgave vende tilbage til modellen og i min analyse forsøge at tilpasse den til en fodboldsammenhæng. I første omgang har jeg valgt at bruge faserne til at danne et overblik over, hvad forskningen kan fortælle os om spillernes proces fra talent til gennembrud.

Forberedelsesfasen

Denne fase finder sted, før spilleren fysisk træder ind i den nye kultur. Her fokuseres på at udvikle de kompetencer, der kræves for at håndtere de kommende udfordringer. I en fodboldkontekst indebærer det, at klubberne forbereder spilleren gennem målrettet træning, som ikke alene sigter mod sportslige færdigheder, men også på mental robusthed og taktisk forståelse.

- **Alsidede nødvendige færdigheder og kompetencer:** De mange forskelligartede færdigheder, som det kræves at kunne indgå i elitefodbold beskrives i et studie fra 2024 af McGuigan m.fl. Her fremhæves bl.a. mental robusthed, fysisk styrke, tekniske kompetencer og relevante spidskompetencer. Forskningen underbygger ifølge studiet, at spillere med gode fysiske og mentale færdigheder har relativt større mulighed for at bryde igennem til seniorfodbold.¹⁶ Alle disse kompetencer skal spillere arbejde med gennem hele transitionsperioden, men fundamentet lægges tidligt.
- **Tidligt fokus:** Ifølge Morris bør forberedelsesarbejdet starte allerede i de tidlige årgange, typisk ved 13-14-årsalderen.¹⁷ Med andre ord skal akademierne i deres arbejde med de yngre spillere se fremad mod de krav, der venter spilleren i transitionen og på seniorniveau og ikke blot have fokus på den kortsigtede præstation i egen aldersgruppe.
- **Individuel udviklingsplan:** En succesfuld transition kræver, at spilleren har en klar forståelse af sine mål og potentialer. Swainston understreger i sin artikel fra 2020 vigtigheden af en tydelig og realistisk udviklingsplan. På danske akademier stilles der i dag via DBU's licenssystem krav til, at alle spillere har en individuel udviklingsplan.¹⁸

Orienteringsfasen

I orienteringsfasen bliver spilleren gradvist introduceret til den nye kultur og de nye kulturelle krav. Som ofte vil det involvere træning med de ældre og mere erfarne spillere på førsteholdet. Denne fase kan indebære store forandringer for spilleren, både på og uden for banen. Der kan i denne fase ikke stilles de samme præstationskrav til spilleren, som til de erfarne seniorspillere, da de er med for at lære kulturen og kravene at kende.

¹⁶ (McGuigan, Iacono, McRobert, Cowan, & Unnithan, 2024)

¹⁷ (Morris, Tod, & Oliver, 2015)

¹⁸ (Swainston, Wilson, & Jones, 2020)

- **Udfordringsniveau:** Kelly og kollegaer beskriver, hvordan optræning mod ældre årgange kan fungere som belønning eller som et passende udfordringsniveau. Det er dog afgørende, at spilleren har den nødvendige modenhed til at håndtere denne udfordring.¹⁹
- **Støttesystemer:** Spilleren har brug for kvalificerede støttepersoner, der kan hjælpe med at håndtere de emotionelle og praktiske krav, som følger med orienteringen mod seniormiljøet.

Tilpasningsfasen

I denne fase integreres spilleren i seniormiljøet og begynder at navigere i de daglige krav og forventninger. Det er her, overgangen bliver konkret, og spillerens evne til at tilpasse sig bliver afgørende for succes.

- **Miljøets rolle:** Både Morris og Kelly fremhæver, at miljøet omkring spilleren har stor betydning for, hvor godt denne tilpasning sker. Et støttende seniormiljø, præget af åbne og læringsorienterede relationer, kan fremme spillerens udvikling.²⁰
- **Håndtering af modgang:** Rossing understreger, at modgang er en vigtig del af tilpasningsfasen. Spilleren lærer at håndtere de nye hierarkier og rollen som vandbærer frem for stjernespiller.²¹

Stabiliseringsfasen

Stabilisering er den fase, hvor spilleren konsoliderer sin position og rolle på seniorniveau. Her skabes fundamentet for at levere stabile præstationer over tid.

- **Forventningsafstemning:** Swainston m.fl. fremhæver, at spilleren bør have realistiske forventninger til sine præstationer og være indstillet på, at stabilisering tager tid.²²
- **Spilletidens betydning:** Drew beskriver i en artikel fra 2019 betydningen af spilminutter for at konsolidere en rolle på holdet. Mangel på muligheder kan skabe stagnation og bremse transitionen.²³ Samme pointer finder vi hos McGuigan m.fl., der også fremhæver betydningen af kampminutter for spillernes fortsatte udvikling og deres forståelse af spillet.²⁴

Afgørende faktorer og barrierer for talentets vellykkede stabilisering

Ud fra ovenstående gennemgang af teori om transition vil jeg nu opstille de væsentligste faktorer, der ud fra denne opgaves perspektiv er særligt afgørende at dykke ned i. Jeg vil altså fremhæve de faktorer, der har betydning for rammer og strukturer omkring det parate talent, der skal tilpasse sig og stabiliseres i en seniorsammenhæng. Her kan jeg ud fra ovenstående isolere følgende afgørende faktorer som væsentlige for en vellykket transition.

¹⁹ (Kelly, et al., 2020)

²⁰ (Morris, Tod, & Oliver, 2015) og (Kelly, et al., 2020)

²¹ (Rossing N., 2021)

²² (Swainston, Wilson, & Jones, 2020)

²³ (Drew, Morris, Tod, & Eubank, 2019)

²⁴ (McGuigan, Iacono, McRobert, Cowan, & Unnithan, 2024)

Væsentlige faktorer:

- Et støttende udviklingsmiljø på 1. holdet, så spilleren forsat kan udvikle sig
- En tydelig forventningsafstemning ift. særligt præstationskrav og tidsperspektiv
- En passende mængde af kompetitive kampminutter generelt
- Mulighed for spilletid på 1. holdet i kompetitive kampe

Udfordres spillerne på disse væsentlige faktorer, kan det ifølge forskningen være en barriere for den vellykkede overgang fra talent til stabiliseret seniorspiller.

I artiklen *“Facilitators and barriers associated with youth player transition to professional first-team football”* fra 2024 beskriver McGuigan m.fl. hvor svær transitionsprocessen fra talent til seniorspiller kan være:

*” Most youth footballers in the UK fail to transition from the academy level to the first team. Of those who succeed in progressing to the first team environment, even fewer will become established first-team players over a long-term period.”*²⁵

De beskriver i deres artikel de største barrierer for den afgørende stabilisering som manglende muligheder for eksponering mod 1. holdets miljø. Det gælder både til træning og kamp, hvor førsteholdets trupper ofte er store og fyldes med spillere, der kan købes udefra.

Også for de spillere, der finder vej til førsteholdstrupperne, er der barrierer på vejen mod stabilisering:

*” Research suggest that first-team managers are less likely to trust younger, untested players (...) as a result, it is a significant challenge for young players to gain experience and make a sustained impact at the first-team level.”*²⁶

Dette resulterer i en manglende kontinuitet ift. matchning i kompetitive kampe, og hvis miljøerne samtidig ikke har et udviklingsfokus for den enkelte spiller, oplever de unge talenter ofte et tab af motivation.²⁷

²⁵ (McGuigan, Iacono, McRobert, Cowan, & Unnithan, 2024)

²⁶ (McGuigan, Iacono, McRobert, Cowan, & Unnithan, 2024)

²⁷ (McGuigan, Iacono, McRobert, Cowan, & Unnithan, 2024)

Afsnit 2: Kvantitativ undersøgelse

Ovenstående gennemgang af det teoretisk grundlag for overgangen fra talent til stabilisering viser tydeligt, at kampminutter er en helt afgørende faktor for en vellykket transition. Hertil kommer, at en manglende forventningsafstemning omkring kampminutter kan være en årsag til frustration for det enkelte talent og dermed også kan blive en barriere for den gode transition.

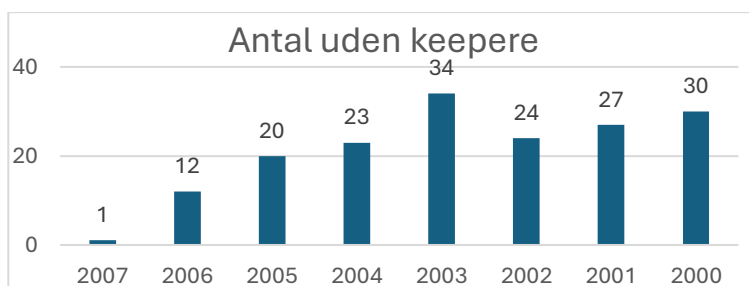
I dette afsnit vil jeg præsenteres resultaterne af min kvantitative undersøgelse af spilminutter i kompetitiv seniorfodbold for danske spillere, der pt. repræsenterer klubber på minimum højeste nationale niveau. Formålet med dette afsnit er at tydeliggøre tendenser og variationer i spillernes vej fra transition til stabilisering og underbygge den teoretiske forståelsesramme med data fra faktiske transitionsforløb. Dermed håber jeg at give fagfolk, spillere og deres bagland mere nuanceret billede af, hvad en ung spiller kan forvente på sin vej mod det endelige gennembrud.

Om datagrundlaget

I undersøgelsen af kampminutter i seniorfodbold for danske spillere på minimum højeste nationale niveau indgår 171 markspillere. Hertil kommer 11 keepere, som vil blive analyseret separat til sammenligning senere.

Af markspillerne er 8% stadig i en alder (U18/U19, årgang 2006-2007), hvor de strukturelt set kan spille ungdomsfodbold. Hertil kommer 12%, der jf. propositionerne i DBU Ungdomsturneringer kan spille ned fra senior (U20, årgang 2005).²⁸ Samlet set har 20% af spillerne i undersøgelse således stadig mulighed for at deltage i kampe i U19 Ligaen. Disse spillere er naturligvis tidligt i deres seniorkarrierer. I gruppen af disse unge spillere, er der således kun to spillere (Tobias Slotsager og Adam Daghim), der har opnået 2700 spilminutter i kompetitiv seniorfodbold, hvilket i denne opgaves optik er en indikator for at være i eller forbi stabiliseringsfasen.

Fra U21-alderen og frem er der i datasættet en variation i antallet af spillere pr. årgang svingende fra 23 til 34. Gennemsnittet af spillere på en årgang for de ældste fem medtagede seniorårgange, hvor spillerne ikke længere har mulighed for at spille ungdomsfodbold i Danmark, ligger på 27,6 spillere. Med andre ord producerer de danske akademier samlet set ca. 28 spillere til niveauet pr. år i den medtagede periode. Dette skal ses i relation til, at de danske Liga-akademier har et anslået antal af 140 spillere pr. årgang. Hertil kommer et lignende antal spillere på Divisions-akademier.

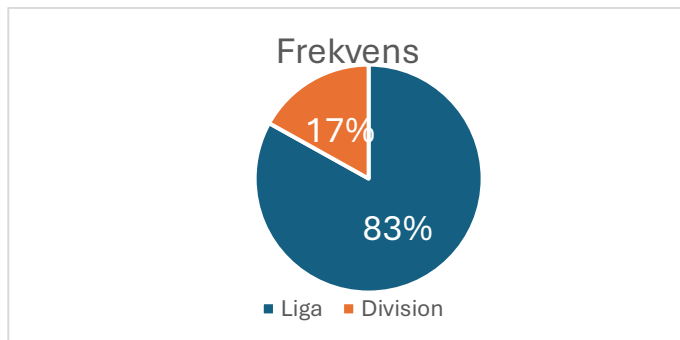

Graf1: Hvordan er fordelingen af spillerne i undersøgelsen ift. årgange?

²⁸ I DBU's turneringsstruktur er den ældste ungdomsårgang U19, hvilket ved udarbejdelsen af den aktuelle analyse vil sige for spillere, der er født i 2006 eller tidligere. Reglen fraviger dog for indtil en keeper og to markspillere pr. kamp, der må været årgangen over, her U20 årgang 2005. Kilde: <https://www.dbu.dk/turneringer-og-resultater/love-og-regler/landsdaekkende-turneringer/turneringspropositioner/propositioner-for-dbus-ungdomsturneringer/>

At komme igennem nåleøjet

Ud af de samlede 138 spillere i de fem årgange har 113 spillet deres sidste ungdomsår på et Liga-akademi. 24 har været tilknyttet en klub i Divisionen. Det giver nedenstående fordeling i procent

Graf2: Hvor har spillerne haft deres sidste år som akademispillere?

Ser vi dette ift. det anslåede antal af spillere på akademierne giver det en succesrate på 26% af spillerne fra Ligaklubbernes akademier. For Divisionsakademierne er tallet 3,4%.

Der er desuden stor variation i sandsynligheden for at blive en del af trupperne på minimum højeste nationale niveau alt efter, hvilken klub du repræsenterer som spiller i de sidste år på akademi. Variationen mellem klubberne i Ligaen spænder fra 34% til under 5%. I divisionen er udsvinget mindre, men tallet spænder fra et par klubber omkring 10% til langt størstedelen under 5%.

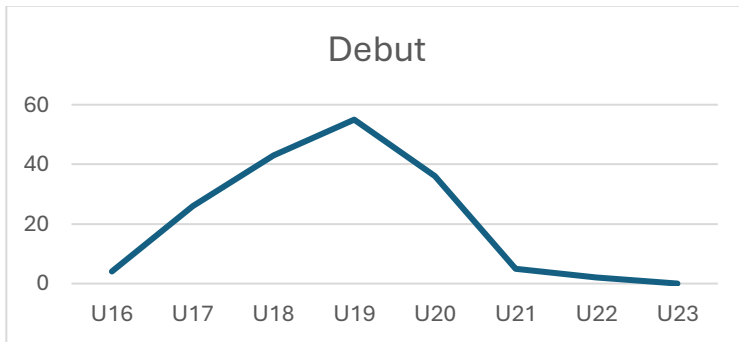
Fra debut til fast spilletid

Debutens betydning

Debut i seniorfodbold er i sig selv en vanskelig indikator at analysere på, da det kan dække over alt fra et enkelt indhop i en pokalkamp mod et seriehold på baggrund af dosering af førsteholdstruppen til første skridt i en holistisk plan for vellykket transition. Ikke desto mindre spiller debut en rolle ift. de afgørende faktorer for vellykket transition af flere årsager. Dels vil debuten være spillerens første direkte møde med krav og kultur omkring kompetitiv seniorfodbold, hvilket kan ses som en indikator for overgang fra forberedelsesfasen til orienterings- og tilpasningsfasen. Dels kan debuten ud fra mine erfaringer have stor betydning i forventningsafstemning mellem spiller og klub, da spilleren herfra forståeligt retter sit fokus mod de nye udfordringer. Analysen af tendenser omkring talenter debut, kan således være interessante både ift. kampminutter generelt og i forventningsafstemningen mellem klub og spiller.

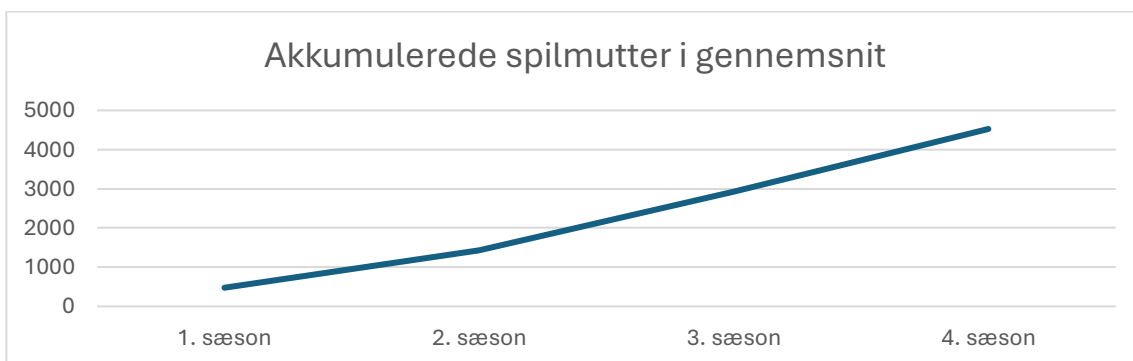
Hvornår opnår spillerne debut?

Som det ses på Graf3, får mange af de unge spillere debut på senior, mens de forsat har alderen til at spille for akademiernes U19-hold. Hele 78% af spillerne får debut i deres sidste år som ungdomsspillere (u18/u19) eller ved overgangen til senior (u20) med en lille overvægt som u19. 18% får tidligere debut, mens kun 4% af spillerne har fået deres debut senere. Ud fra mine erfaringer i dansk elitefodbold er disse tal ikke overraskende.

Graf3: Hvornår har spillerne fået deres debut i kompetitiv seniorfodbold?

Det interessante er efter min mening at se på, hvordan forløbet udvikler sig ift. spilminutter fra deres debut og frem. Og her er tendensen forholdsvis tydelig, som det fremgår af Graf4. For langt de fleste spillere vil der i debutsæsonen og sæsonen efter ikke være mange seniorminutter at hente. Gennemsnittet i selve debutsæsonen ligger på 477 minutter, hvilket svarer til lige over fem fulde kampe. Dette passer ganske godt med den teoretiske model, da spillerne her typisk vil være i orienteringsfasen på vej mod tilpasningsfasen. Men også i sæsonen efter vil spilletiden på senior være begrænset for det store flertal. I gennemsnit svarende til godt 10 fulde kampe fordelt over en sæson.

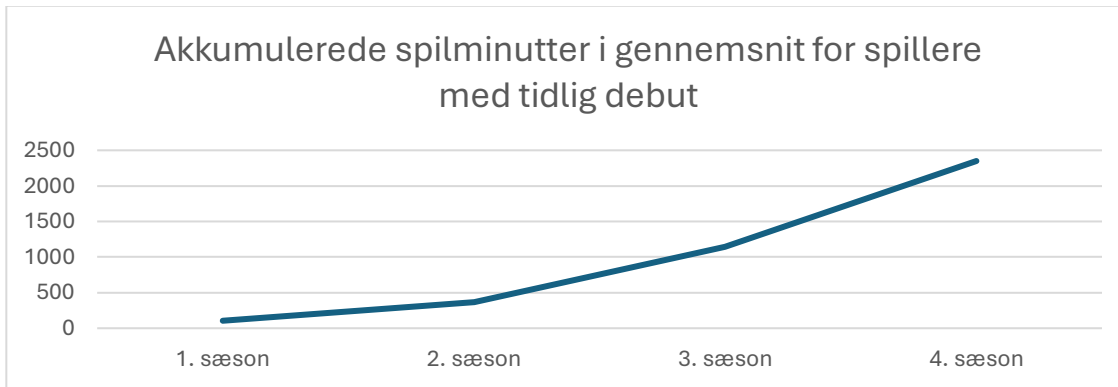
Graf4: Hvor mange spilminutter opnår spillere i deres første sæsoner fra debut?

Den store stigning i antallet af kampminutter på senior sker typisk i 3. sæson fra debuten på senior, hvor spilleren ud fra denne opgaves præmis bevæger sig ind omkring tilpasnings- og stabiliseringsfaserne. Her får spillerne i gennemsnit over 1800 minutter pr. sæson, hvilket svarer til 20 fulde kampe.

Den tidlige debut

Ser vi på samme udvikling kun for spillere med tidlig debut (i alderen svarende til U16 og U17), er tallene markant lavere. I deres 2. sæson ligger de under gennemsnittet for den samlede gruppes spilminutter i 1. sæson. Samme billede ser man, når man sammenligner de unge debutantes 3. og 4. sæson, der også ligger under det samlede gennemsnit i henholdsvis 2. og 3. sæson. De unge debutanter ser således ud til at skulle væbne sig med tålmodighed, når de ser ind i de første sæsoner ift. spilletid på senior.

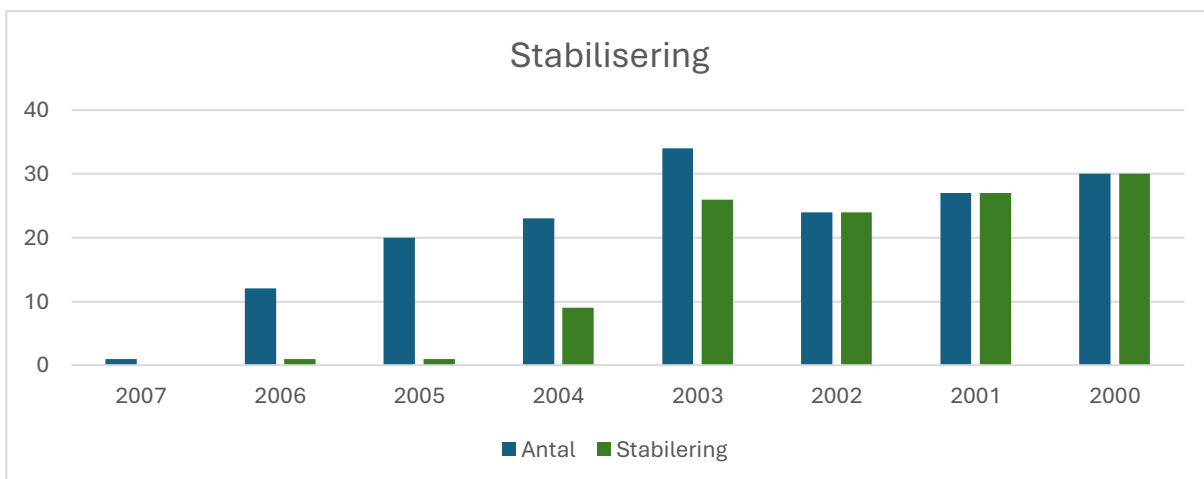
Tallene dækker over store variationer, men i gennemsnit har spillerne med tidlig debut ikke opnået stabilisering efter 4. sæson. Typisk vil dette nok skyldes, at de i de første sæsoner er i en orienteringsfase og forsat har base på klubbens akademihold.

Graf5: Hvor mange spilminutter opnår spillere med tidlig debut i deres første sæsoner?

Fra spilletid til stabilisering

Som det ses herunder i Graf6, har alle spillere fra årgang 2000-2002, der indgår i undersøgelsen, opnået stabilisering. Dette er ikke underligt ud fra opgavens præmis om kun at se på spillere, der aktuelt er tilknyttet en klub på minimum højeste nationale niveau. Spillere, der tidligere end undersøgelsens skæringsdato har fået debut og nu er faldet fra, vil således naturligt ikke indgå i datasættet.

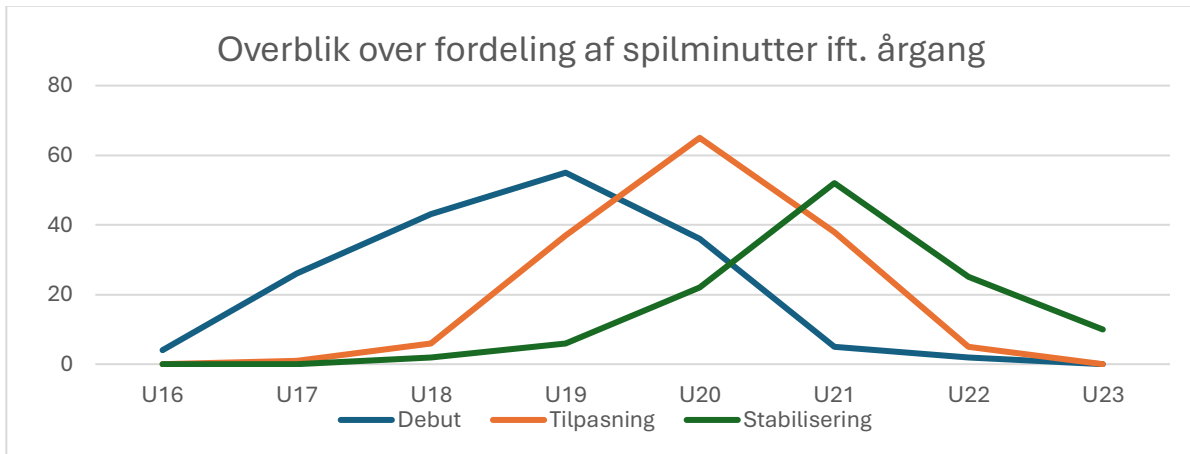
Graf6: Hvor mange spillere fra de enkelte årgange har opnået 2700 spilminutter?

Hvornår opnås stabilisering?

Ser vi på fordelingen af akkumulerede spilminutter ift. årgangene fremgår det af Graf7, at langt de fleste spillere (84%) opnår deres stabilisering i alderen svarende til U20-U22. Kun 7% (8 spillere) opnår tidligere stabilisering og under 9% (11 spillere) opnår senere stabilisering. Kun en spiller i undersøgelsen (P. Bjur) opnår stabilisering efter U23. 44% af spillerne opnår deres stabilisering i U21, mens omkring 20% opnår det akkumulerede minuttal i henholdsvis U20 og U22.

Gennemsnitsårgangen for spillere, der har opnået 2700 minutter, svarer til aldersgruppen U21.

Det må ud fra ovenstående antages, at det er ganske få danske spillere, der formår at bryde igennem og opnå minuttal svarende til denne opgaves definition af stabilisering i seniorfodbold, mens de forsat har alderen til ungdomsfodbold.

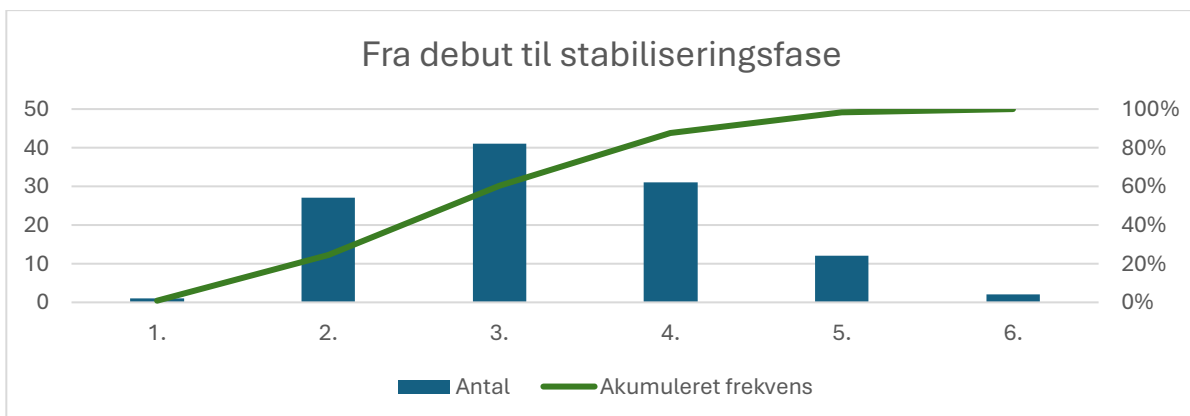

Graf7: Hvornår er spillerne i de forskellige faser ift. fordelingen af akkumulerede spilminutter?

Hvor lang er vejen mod stabilisering?

Et interessant spørgsmål for denne opgaves problemformulering er, hvor lang tid der typisk går fra spillerens debut til opnåelse af stabilisering.

Af Graf8 ses det, at størstedelen af spillerne opnår deres stabilisering 2.-4. sæsoner fra deres debut i kompetitiv seniorfodbold. Efter 4. sæson har 90% af spillerne i undersøgelsen opnået de 2700 minutter.

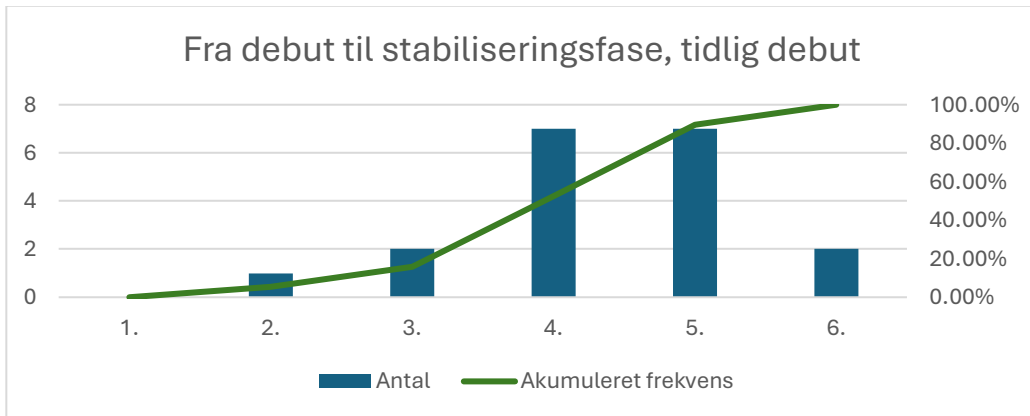

Graf8: Hvor lang tid går der fra spillernes debut til opnåelse af stabilisering?

Betydningen af tidlig debut for stabilisering

Tallene ovenfor i Graf8 dækker over markante variationer. Ser vi isoleret på de spillere, der har fået tidlig debut ser vi nemlig et andet billede. Deres stabilisering kommer, som det fremgår af Graf9, senere med en kraftig stigning i 4. og 5. sæson. Kun to af spillerne i undersøgelsen med tidlig debut (Daramy og Kjærsgaard) opnåede således stabilisering før 4. sæson.

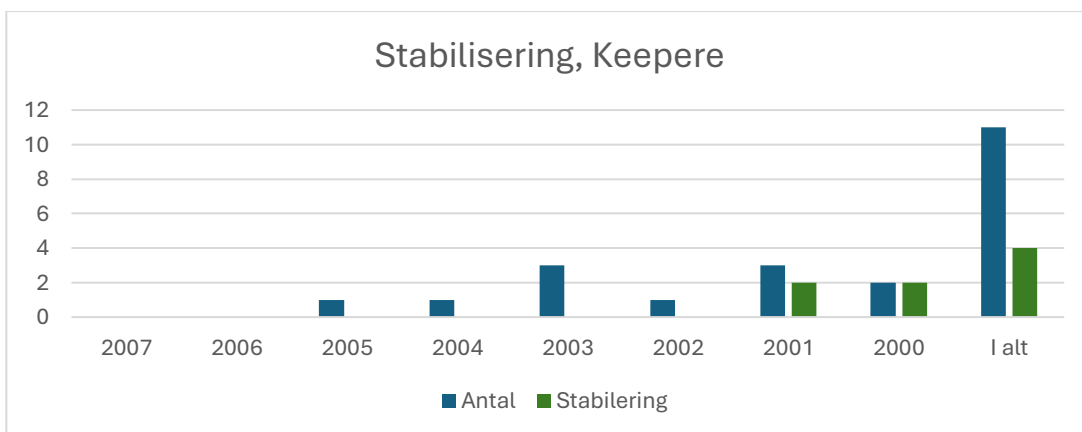
Til gengæld opnår spillerne med tidlig debut i gennemsnit deres stabilisering en sæson tidligere end den samlede gruppe i alderen svarende til U20. Så selv om gruppen i gennemsnit bruger flere sæsoner på at opnå stabilisering, når de det stadig tidligere end det samlede gennemsnit.

Graf9: Hvor lang tid går der fra spillernes debut til opnåelse af stabilisering for spillere med tidlig debut?

Fra debut til stabilisering for keepere

Som nævnt tidligere var min antagelse, at vejen fra debut til stabilisering ville være markant anderledes for keepere end for de øvrige spillere. Datagrundlaget i denne undersøgelse er begrænset på området, men som det ses i Graf10, tyder det på, at der er en tendens.

Graf10: Hvor mange keepere fra de enkelte årgange har opnået 2700 spilminutter?

Af de få keepere i undersøgelsen opnår ingen stabilisering før U20 og kun en keeper (M. Hermansen) opnår sit reelle gennembrud, mens han er på øverste nationale niveau. De øvrige opnår deres afgørende kampminutter på et lavere niveau, før de skifter til øverste nationale niveau.

Samlet set vurderer jeg, at der er grund til at antage, at keepernes forløb adskiller sig markant fra de øvrige spilleres og derfor bør undersøges særskilt. Det ligger dog uden for denne opgaves tematik.

Interessante outliers

Jeg mener, at outliers i en undersøgelse som denne vil være interessante at se nærmere på af flere grunde. Dels kan de være med til at beskrive nuancerne på et kompliceret område som transition, som vi ellers kan have en tendens til at overse. Men de specielle cases kan også være med til at præge vores forventning til den gode transition i retning af det urealistiske. Derfor har jeg herunder valgt at gennemgå nogle af de outliers, som jeg finder interessante for denne opgaves tematikker.

- Peter Bjur opnår sine 2700 minutter som U25 uden på noget tidspunkt at have spillet fast i en længere periode.
- Benjamin Hvidt opnår sine 2700 minutter som U21 svarende til gennemsnittet. Herefter spiller han i fire sæsoner samlet ca. 300 minutter.
- Gustav Grubbe sælges som ung talent til tysk fodbold, men han opnår først sin senior debut efter hjemkomsten til OB og er først nu som U22 ved at opnå sine 2700 minutter for OB i landets næstbedste række.

Disse eksempler viser, hvor kompleks og varieret vejen til stabilisering kan være. Den følger ikke nødvendigvis en fast skabelon og for disse tre spillere, har der været store udfordringer på vejen. Men der er også eksempler, der skiller sig ud med et mere positivt fortegn.

- Jesper Lindstrøm opnår som U20 at spille mere end 1500 minutter i sin debutsæson for Brøndby. Stabilisering kommer i 2. sæson og siden da har karrieren budt på både succes i udlandet og A-landskampe.
- Mads Hermansen opnår som U22 både debut og stabilisering i samme sæson som den eneste i undersøgelsen.
- M. Daramy og T. Slotsager opnår begge stabilisering som U18-spillere i henholdsvis deres 2. og 3. sæson fra debut.

Historier som ovenstående er efter min mening med til at skabe et billede af, at transitionen kan være hurtig og komme tidlig. Men som undersøgelsens resultater viser, er dette i dansk fodbold i dag undtagelser og ikke det almindelige.

Opsummering af den kvantitative undersøgelse

I forhold til opgavens problemformulering har den kvantitative undersøgelse bl.a. vist mig følgende:

- **Transitionen er svær:** Kun omkring hver fjerde spillere fra Ligaakademier lykkes med at komme igennem til højeste nationale niveau. Tallet er markant lavere for spillere på lavere ungdomsniveau
- **Debut** i senior opnås som oftest på U18 til U20. Efter debut venter ofte et par sæsoner med begrænset spilletid på senior
- **Stabilisering** opnås i gennemsnit på U21. Det er ikke usædvanligt at det tager 3 til 5 sæsoner at opnå 2700 kampminutter.
- **Tidlig debut** giver i gennemsnit et længere forløb frem mod stabilisering, men stabiliseringen opnås til gengæld i gennemsnit et år tidligere som U20
- **Transitionen er individuel** – tallene dækker over meget forskellige forløb for de enkelte spillere

Disse resultater vil jeg senere dels tage med mig ind i mine samtaler med nøglepersoner i klubbernes arbejde med transition i praksis og dels vende tilbage til i min afsluttende analyse.

Afsnit 3: Praksis i klubberne

For at få indsigt i, hvordan teori omsættes til praksis, har jeg interviewet nøglepersoner i danske eliteklubber. I dette afsnit har jeg samlet seks transitionstræneres erfaringer og praksisbeskrivelser. Jeg har valgt at gruppere en række citater fra interviewspersonerne ud fra nedenstående temaer, der er kommet frem fra den teoretiske rammesætning og den kvantitative undersøgelse.

Forståelsesrammen omkring transition i dansk fodbold

- Den svære transition
- Transitionens faser

Afgørende faktorer for vellykket transition

- Et støttende udviklingsmiljø på 1. holdet
- En tydelig forventningsafstemning
- Kompetitive kampminutter
- Adgang til 1. holdet

Den svære transition

Af mine interviews med transitionstrænerne fremgår det med stor tydelighed, at de sidste skridt i transitionen frem mod gennembruddet på senior i praksis kan være en stor udfordring både for den enkelte spiller og for klubberne. Selv hvis spilleren har fået den nødvendige fodbolduddannelse på akademiet, er der stadig lang vej til det endelige gennembrud.

- *"Det er den sværeste periode i deres karriere, fordi det er her, de skal bevise sig selv"* (MV 26:08)
- *"Jeg oplever mange spillere, som kommer op og måske får en kvart chance, og hvis den kvarte chance ikke bliver grebet, så er det ned bagerst i køen. Så er det udlejning, så er det lidt forfra igen, så jeg oplever egentlig at de spillere som kommer til at slå igennem, de har været igennem nogle meget, meget lange forløb."* (TJ 14:20)
- *"Vi har set nogle, som vi har rykket op for tidligt, som måske er knækket mere mentalt end de er knækket på fodboldfærdigheder"* (RA 1:29)
- *"Jeg tror bufferen ligger i, at der er ikke noget problem, hvis de går fra udviklingsmiljø til præstationsmiljø, hvis de bliver en del af de 11 eller de 14, der skal præstere. Problemet er, at det bliver de meget sjældent. De bliver en del af de 7 eller 8 spillere, som skal sørge for, at de 14 eller de 11 præsterer."* (BS 10:49)

Med andre ord understøtter transitionstrænerens beskrivelser af deres praksis i høj grad den teoretiske præsentation af den svære transition fra talent til etableret seniorspiller.

Transitionens faser

Transition som kulturel tilpasning

I det teoretiske afsnit beskrives transitionen som en individuel kulturel tilpasning over tid. Både det individuelle i forløbene og udfordringerne med at tilpasse sig de nye krav går igen i transitionstrænerens beskrivelse af deres arbejde med spillerne i praksis.

- *"For der er nogle drenge, som bare går op, og så konkurrerer de fra dag ét. Og så er der andre drenge, som har brug for 2-4-6 uger for ligesom lige at vænne sig til det at skulle træne op med nogle spillere, som de ser enormt meget op til."* (BS 15:19)
- *"Man skal også bare huske, at nogen skal bruge længere tid."* (TK 10:44)
- *"Det er et særsyn, at du ser en ung spiller i de forskellige klubber, der bare træder direkte ind på et superligahold og er klar fra dag ét. Altså det kræver sku noget tilvænning, og det kræver, at man har en træner, der tror på én og en træner der kan se noget potentiale i en."* (TR 22:08)
- *"de første gange de er med, så er der jo venner og familie og alt muligt, der skriver og sådan noget, så der ligger selvfølgelig en tilvænning i det."* (RA 7:01)

Her taler trænerne ikke alene om, at spillerne skal arbejde med deres fodbolbmæssige kompetencer, selv om det naturligvis er en del af processen. Spillerne skal også tilpasse sig de nye rammer – og det tager tid. Men ikke nødvendigvis den samme tid for alle.

Orientering og tilpasning

Generelt arbejder transitionstrænere med spillere, der enten har base på akademiet og er i optræningsforløb eller har base på senior uden at være stabiliseret. I disse faser har trænerne stort fokus på, at spillerne forsat skal udvikle sig, selv om de nærmer sig en hverdag i et præstationsmiljø på senior.

- *"Altså du kan være ung i A-truppen, men så er dit fokus stadigvæk på, at du skal udvikle dig og (...) du skal ikke bedømmes på, om førsteholdet de vinder deres kampe"* (MV 6:55)
- *"Det der med at, om du spiller op eller ned eller hvordan du spiller, det er ikke et tilvalg og et fravalg. Nej, Det er et tilvalg af din udvikling, udelukkende. Og din udvikling er med sigte på, at du skal spille A-holds minutter. Det er det, det hele handler om. Så fordi du spiller U19 minutter i weekenden, det handler slet ikke om, at du er kommet længere fra at få et indhop eller ej. Det handler om, at her kan vi sikre en matching, der er god for din udvikling. Punktum."* (BS 13:52)
- *"I den ideelle verden, der var det jo sådan, at der var plads til 2 til 4 U19-spillere hver evig eneste dag til træning. Det ville være den rigtige model. Så de hele tiden ville blive eksponeret."* (BS 15:19)

Men selv om fokus for transitionstrænerne er på udviklingen af den enkelte spiller, beskriver de også, at den sidste tilpasning kun kan ske i en ramme af seniorfodboldens præstationsmiljø.

- *"Tempoet i spillet. Bare det at vænne sig til at skulle spille førsteholdsfodbold eller træne førsteholdsfodbold. Det kan man aldrig komme helt i mål med næsten uanset, hvor meget de træner med inden, de kommer op og bliver en fast del altså. Og min helt klare holdning er, at vi kan ikke i*

ungdomsregi... Vi kan ikke uddanne superligaspillere (red.: på akademiet). Det sidste skridt, det skal de tage oppe ved chefræneren og hans stab. Altså det er ham, der skal tro på dem. Det er ham der skal gøre dem færdige, hvis man kan sige det sådan.” (TR 19:44)

- *”Det er jo selvfølgelig, fordi det er seniorfodbold. Altså - det er noget andet fodbold.” (TJ 19:11)*

Stabilisering

I stabiliseringsfasen skal den unge spiller begynde at konkurrere på lige fod med de øvrige spillere i førsteholdstruppen. Der skal nu leveres stabile præstationer over tid i træning og kamp. Også denne fase beskriver transitionstrænerne fra deres praksis i arbejde med de unge talenter.

- *”Det er meget med, at man skal gå fra at være ungdomsspiller til at altså man skal være pålidelig.” (TK 25:41) ”Det er bare væsentligt nemmere at vise jer frem, hvis I spiller, end hvis I sidder ude på bænken i 90 minutter. (...) De er bare nødt til at blive pålidelige, fordi ellers får de ikke muligheden for at vise det frem.” (TK 28:09)*
- *”Det som man oplever som ungdomsspiller i Danmark lige nu. Det er en sindssyg stor service. Og i hele deres ungdom, så er det klubberne, der giver noget til spillerne. Og det, jeg snakker meget med dem om, det er, når du bliver seniorspiller, så er det lidt ligesom, hvis du kommer ud på en arbejdsplads og står på et lager. Hvis du ikke kan give noget tilbage, hvis du ikke bærer din løn. Så er der ikke plads til dig.” (RA 17:48)*
- *”Vi bedømmer ikke, om man er med i truppen, men vi bedømmer på om, om man spiller jævnlige, begynder at få minutter regelmæssigt og holder niveau.” (MV 8:03)*

Trænerne genkender og anerkender således de krav, der stilles på førsteholdet. Men de er også opmærksomme på, at vejen til stabilisering ikke er ens for alle.

- *”Man kan jo godt have en spiller oppe i A-truppen, som er kommet op, som først slår igennem efter 3 år. Jamen, er han så ikke stadigvæk i transition i de 3 år, før han for alvor kommer ind og bider sig fast på førsteholdet” (TR 8:25)*
- *”Gustav Isaksen havde virkelig, virkelig svært ved det. Han brugte nærmest 2 år som senior, før han begyndte at score det antal mål, han gjorde som ungdomsspiller.” (RA 4:06)*
- *”Det er meget individuelt, men det er klart, når de ligesom begynder at blive etableret superligaspiller eller i hvert fald har været i superligatruppen 8-12 måneder.” (TK 12:14)*

Ud fra ovenstående beskrivelser af trænerens syn på udviklingsprocessen for deres transitionsspillere mener jeg, at en tilpasset version af den præsenterede fasemodel ganske godt rammesætter den udvikling, som spillerne skal igennem fra forberedelse over orientering og tilpasning til stabilisering.

Et støttende udviklingsmiljø

Når transitionstrænerne beskriver deres egen rolle i klubberne, er det tydeligt, at de ser det som deres arbejde at skabe et støttende udviklingsmiljø omkring spillerne. Organisatorisk er de enten tilknyttet akademiet og har et tæt

samarbejde med typisk en eller flere assistenter på senior eller tilknyttet senior med et tæt samarbejde med trænerne på akademiets ældste årgange.

Den tætte relation til spillerne beskrives af flere af trænerne som helt afgørende for, at de kan støtte spillernes udvikling videre ind i tiden på senior. Derfor er transitionsgrupperne også typisk forholdsvis små eller spillerne delt ud på flere kontaktpersoner i klubben.²⁹

- *"...vi kører sådan en mentor-ordning (...), hvor vi hver især har nogle spillere. Det er både mig som transitionstræner, men det er også chefrænerne på de forskellige ungdomshold og så assistenttrænerne også."* (TR 1:12)

En transitionstræner beskriver endda, hvordan hans rolle kan ses som en familie væk fra familien, for nogle af de spillere, der er flyttet hjemmefra.³⁰

Arbejdet med individuelle udviklingsplaner er også et eksempel på, hvordan klubberne støtter transitionsspillere i deres fortsatte jagt på at dygtiggøre sig. Flere af trænerne fremhæver disse planer som helt afgørende for spillernes motivation.

- *"Det der med, at de bare vidste, at ok, vi har arbejdet knivskarpt i 20-25 minutter med deres IDP-planer i forhold til, hvad der sku ske – og så var de jo afstemt med Freyr (red. Chefræneren på senior)"* (BS 9:17)
- *"Vi har den, hvad kan man sige, køreplan, der hedder, at feedbacken den foregår fra den stab, hvor spilleren spiller sine kampe, fordi det er dem, der har været tættest på både op til kampene og i kampene og efter kampene"* (MV 4:26)

Transitionstrænerne ser altså ud til at være nøglepersoner i at skabe støttende udviklingsmiljøer for de unge talenter i deres overgang fra akademi til senior. De fremstiller det alle med hver deres ord som kerneopgaven i deres arbejde.

En tydelig forventningsafstemning

- *"Det er jo notorisk, at alle unge spillere i dag er meget utålmodige, og det kan jeg godt forstå, når man kigger på den vej, det er gået. At man kan sgu ikke sidde og vente til man bliver 21-22 og så kan det være man slår igennem. Man skal være slået igennem inden man bliver 18 stort set."* (TK 9:36)
- *"Jamen Jeg har lyst til at sige, at der kan være sindssygt mange faktorer og jeg er jo også nødt til at sige, at agenterne spiller altså også bare ind i den her verden her. Og der må vi jo også bare være ærlige at sige, at de har altså også travlt på deres spilleres vegne - eller måske på deres egne vegne."* (MV 28:47)

Ovenstående citater er, som jeg ser det, eksempler på, hvor svær en realistisk forventningsafstemning kan være imellem klubben, det unge talent og dennes interesser. Forventningen om det tidlige gennembrud står i kontrast til data fra min kvantitative undersøgelse, hvor kun meget få spillere kan siges at slå igennem, når de er 18 år. Flere af

²⁹ (eks. MV 4:26)

³⁰ (TK 0:53)

trænerne i undersøgelsen lægger da også vægt på, hvor vigtigt det er, at spillerne stadig holder et udviklingsfokus gennem deres transition.

- *"Vi har et kæmpe ansvar i forhold til, at de her spillere de skal simpelthen lære at forstå, at det er ikke et sprint, men det er en maraton at være i transitionsfasen"* (MV 26:08)
- *"Det vil sige, at drengene er hele tiden orienteret op imod, "synes chefræneren på førsteholdet, at jeg er god nok". Det er jo røv-lige meget i forhold til din udvikling på den lange bane. Altså - han er ansat til at lave resultater i weekenden, og hvis du er god nok i hans øjne til at gøre det, så spiller du. Men det vi arbejder med hos dig som transitionsspiller, det er jo, at du skal lykkes over 6 12 18 måneder - og træneren ved ikke, om han er her om 6, 12 og 18 måneder."* (BS 12:26)
- *"... at ved os, der oplever jeg også nogle drenge og unge spillere, som er ret ydmyge og som kender sin kender sin plads og ikke på nogen måde har urealistiske forventninger"* (TJ 13:03)

I denne proces fremhæves dialog og tydelige planer som de vigtigste redskaber for en god forventningsafstemning.

- *"Og så oplever jeg egentlig, at der er nogle spillere, der ved gode samtaler egentlig formår at se et større billede og kigge lidt længere. (...) Og den dialog, synes jeg, er vildt spændende og er en vanvittig vigtig dialog spiller og træner imellem."* (MV 12:31)
- *"Vi laver sådan en 360 grader på alle vores spillere, altså hvor vi prøver at gå hele vejen rundt omkring dem. (...) Inviterer vi både (...) agenter og forældre ind til mødet, og hvor vi forventningsafstemmer, hvor er det, vi ser det henne? Hvad er det, vi gerne vil have? (...) simpelthen vise dem de tal, vi har - derudfra, hvor det er, vi træffer beslutningerne. Der synes jeg, vi har en god erfaring i at invitere folk ind og være med i processen."* (RA 8:42)
- *"Vi har jo nogle 18 måneders planer, vi laver med vores spillere. (...) Det er ligesom, hvad vi forventer kommer til at ske, hvis vi gør vores arbejde ordentligt, og spilleren passer sine ting og fortsætter sin udvikling."* (TK 9:36)
- *"Så når vi arbejder på at udvikle - lad os bare sige en fase i hans spil - at det så også er det samme, de mener, at han skal udvikle op på a-holdet, så vi egentlig prøver at trække i samme retning i forhold til spillernes udvikling."* (BS 2:29)

Også dialogen ift. forventede kampminutter og kamparenaer fylder en del i trænerne beskrivelse af deres arbejde med de unge transitionsspillere.

- *"Så spillerne og klubberne har et kæmpe ansvar i at sige, at det kan godt være, at du er i den her trup her, men det er dine kampminutter, der bliver afgørende - og du skal forstå, at det ville være meget, meget usandsynligt, at du får de kampminutter, som du skal bruge, på førsteholdet"* (MV 29:24)
- *"Oftest ville de spørge, "hvad skal jeg gøre for at spille?" - Altså og det der med, at de skal have mere tålmodighed og skal holde snuden i sporet, det er jo ikke et svar - det den køber de jo ikke. Så det der med at kunne være mega konkret på, bare at gå til Freyr (red. Chefræneren): Hvad er det, han skal udvikle for at komme tættere på at spille?"* (BS 9:46)

- *"... hvor vigtigt det er, at de kampminutter, man bruger nu, det er det, der gør at om 6 måneder, der står du et meget, meget bedre sted, men jeg synes også, at jeg har set eksempler på spillere, der har brugt kampminutterne dårligt og dermed ikke har fået det ud af dem, som de kunne have fået."* (MV 12:31)

Ud over dialogen med den enkelte spiller, har klubberne også en dialog med dennes interessenter i form af forældre og agenter. Her er det meget forskelligt, hvordan klubberne griber det an – i hvert fald ift. transitionstrænerens rolle og kontakt til interessenterne. For nogle af transitionstrænerne er et tæt samarbejde også på dette område en stor del af arbejdet.

- *"Det er hele det her samarbejde mellem alle de her interessenter som helst gerne skal fungere for at give de bedste vilkår for spillerne inde på banen."* (TR 7:21)
- *"Jeg vil sige, der ligger ret meget i rollen også at snakke med forældre og agenter. (...) Jeg har taget forældrene ret tidligt med i processen."* (TK 6:35)
- *"Vi har spillernes forældre ind over, men vi vil egentlig helst, når det kommer til u19 spillere, altså drenge på 18- 19 år, så vil vi helst have den med dem og deres agenter."* (BS 5:32)

I andre klubber ligger dialogen med interessenterne ikke hos trænerne, men hos den sportslige ledelse. Her har transitionstræneren primært sin dialog med spillerne og forholder sig kun til de øvrige interessenter, hvor der er lavet aftaler, som klubben skal leve op til.

- *"Trænerne (red. Herunder transitionstræneren) bliver holdt ude af forældresamtaler og agenter. (...) Jeg vil jo typisk følge op på den samtale ud fra, hvad jeg har fået at vide, at der er blevet snakket om og hvad der er blevet aftalt på de møder."* (MV 11:16)
- *"Jeg tror de fylder markant mere for ledelsen, men det tror jeg faktisk mest er ovre på akademiet, at det er derovre agenter og forældre fylder mere."* (TJ 11:53)

Kompetitive kampminutter

I det teoretiske afsnit beskrives kampminutter som en afgørende faktor i forbindelse med stabiliseringen i seniorfodbold. Dette bekræftes i praksis af transitionstrænerne, der alle understreger betydningen af kompetitive kampminutter for den enkelte spillers mulighed for at opnå stabilisering.

- *"Hvis du skal fortsætte din udvikling, så skal du spille kampe - altså du skal spille kompetitive kampe, hvor der er noget på spil. Og jeg er kæmpe, kæmpe stor tilhænger af, at de spillere, der forstår den præmis, at det er kampminutterne og ikke, hvor du får kampminutter, der afgør, hvor meget du flytter dig."* (MV 26:08)
"... seniorkampe er jo stadigvæk at foretrække at spille for de spillere der i den transitions fase her." (MV 21:55)
- *"Man kan slet ikke få det ud af en træning som man får ud af en kamp"* (TR 15:29) *"Og selvfølgelig, hvis de rigtig skal slå igennem, så er det klart, så har de brug for at spille og starte inde i 7-8 kampe af 60 minutter eller et eller andet."* (TJ 16:00)

- "... succesen for os er, at man kommer op og så at man på det niveau man kan, spiller seniorfodbold så tidligt som muligt." (RA 1:29) "De der 50 kampe for os i at have senior erfaring. Der føler vi, at det er derfra, du begynder og kan sætte dit præg på kampene." (RA 4:06)
- "... du er nødt til at vide, at de konsekvenser, der er i Superligaen, er nogle helt andre end når du laver fejl i U19-ligaen." (TK 25:41)
- "Ja altså. Kampminutter er rigtig, rigtig vigtige og de er særligt vigtige i forhold til den her belønning, de får for deres daglige arbejde." (TJ 16:00)

Kampminutter beskrives i ovenstående som vigtige både ift. spillernes opbygning af nødvendige fodbolderfaringer og som fastholdelse af deres motivation i de sidste transitionsfaser.

Manglende spilminutter kan ofte ifølge den teoretiske ramme være en barriere for en vellykket transition, da vejen til kamptræning især på seniorniveau kan være lang for de unge talenter. I den kvantitative undersøgelse underbygges dette af data på, at der kan være lang vej til kompetitive minutter på førsteholdet i de første sæsoner fra seniordebut.

- "Og det jeg synes, der er allersværest i den her overgang. Det er jo når man tager motivationen væk, motivationen er kampe - og det er at spille. Og det er også derfor vi prøver at sætte ting op, hvor kampen er en del af det." (RA 11:17)
- "Det er kampminutterne, som er afgørende for, at du kan fortsætte din udvikling, og derfor så har vi også et stort ansvar for at sikre, at de her spillere, der ligger i den her transitionsfase her imellem u19 og førsteholdet, at de får nok kampminutter." (MV 15:48)
- "Jo mere man træner med førsteholdet, jo bedre bliver man osv. Men en ting er træning – en anden ting er kamp, og jeg synes, at vi har haft i min tid i klubben i hvert fald mellem 2 og 5 spillere, som er havnet i den her limbo, hvis vi kan sige det sådan, hvor de sidder på bænken om søndagen – og fordi de gør det, har cheftreneren ikke villet lade dem spille U19 om lørdagen." (TR 10:16)

Dette limbo svarer præcis til det, jeg beskriv i de to cases i indledningen til denne opgave. At spillerne i denne periode ikke opnår kampminutter på akademiets ungdomshold, skyldes ikke nødvendigvis alene en cheftreners kortsigtede dispositioner. Spillerne kan også selv have en modvillige imod at skulle spille "ned", når de er blevet en del af seniortruppen. Både Lauge og Oliver har over for mig bekræftet, at de så det som et nederlag og havde meget svært ved at motivere sig, når de som en del af seniortruppen skulle spille for klubbens U19-hold. Det beskrives i et interview således:

- "Der er jo mange af de her drenge, som kan se det med at spille ned på et U19 hold som et nederlag, hvis man ikke er mega skarp i kommunikationen." (BS 13:33)

Adgang til 1. holdet

Alle de adspurgte trænere repræsenterer klubber i de bedste danske seniorrækker, der ud over ligakampene deltager i pokalturneringen, Reserveholdsturneringen og U19 Ligaen. Disse kamparenaer suppleres for alle klubbers vedkommende af træningskampe på både akademi og senior.

- *"Vores største udfordring i forhold til sådan vores arbejde er, at gabet fra u19 til Superligaen bliver for stort. (...) Altså vi kan godt få bedre spillere, men de bliver stadig ikke matchet godt nok i dagligdagen."* (TK 31:35)
- *"Helt oppe i helikopteren er der nogle strukturer i dansk fodbold, som endnu ikke er på plads. Altså, det er et kæmpe problem (...), at vores U20 spillere, og nu siger jeg bare U21 og U22 spillere, måske ikke er gode nok til at spille Superliga endnu, men vi har ikke noget sted at placere dem."* (BS 17:11)
- *"Vi har U17- og U19-ligaen, som er lidt prestigefyldt i Danmark, hvor jeg faktisk synes, at kampene er meget, meget kompetitive for den aldersgruppe. Så for mig er det mere de fire, vi har i hver årgang eller hvert år, hvor u19 er blevet for dårlig til dem."* (RA 22:14)

Der er dog ifølge trænerne stor forskel på, hvad de forskellige kamparenaer kan tilbyde spillerne og i hvor høj grad kamptilbuddene er en del af en egentlig strategi på området.

- *"Du kan godt tage en ung spiller op i et halvt år og sidde på bænken. Få de her fem indhop og 3-4 startere. Men så er det næste halve år, hvis det er samme billede eller lidt mindre eller lidt mere, så synes jeg allerede, at de dør rent mentalt. (...) Og ellers så vil vi hellere have, at det er en gammel Superliga-spiller, som vi kalder det i situationstegn, der sidder på bænken, fremfor at det er en ung spiller. Og det vil vi mere, så vil vi hellere have lejet vores unge spillere ud."* (RA 1:29)
- *"Der er jo noget i forhold til strategisk at prioriterer at have plads til de her spillere. Og problemet (...) er, at vi ikke har lavet den der transfer, der strategisk retfærdiggør det endnu. Hvis vi sælger en spiller for 20 mio. lige om lidt, som er en akademispiller, så er det lidt lettere."* (BS 19:38)
- *"Jeg har lavet sådan et excel-ark, hvor jeg har alle transitionsspillere, men også udvidet med nogle andre om, hvor mange kampminutter, de har. Altså for de sidste 3 måneder."* (TK 14:48)
- *"Det bliver jo lidt en diskussion fra gang til gang, men det er bare vigtigt, at vi har den debat."* (TK 17:19)
"Hvis de ikke spiller på førsteholdet eller kun står til at skal have 10 minutter, så skal de have minutter på u19." (TJ 17:55)
- *"Der kigger vi jo meget på, om der er (...) en plads i truppen til den spiller på den position? Og ellers så er der ingen grund til, at man bliver rykket op i førsteholdstruppen"* (MV 8:03) *"Det er et stort ønske, at vi får vores spillere i kamp. Men vi kan godt have en prioritering, der hedder, at det er en sindssyg god træning for nogle spillere, der ligger i en transitionsfase at spillet 11-11 med førsteholdet dagen før en u19-ligakamp"* (MV 17:17) *"Men det er første prioritet at spilleren får kampminutter nok."* (MV 18:43)
- *"Det det handler om er antallet af spillere i A-holds-truppen - at vi ikke kan facilitere den optræning, som der er behov for, for at lave en rigtig, rigtig god transition herude (...) og det handler egentlig helt praksisnært om, at nogle af de drenge, som egentlig er klar til at træne mere eller mindre fast med holdet, det er der bare ikke plads til deroppe"* (BS 3:15)

Mens nogle klubber har en tydelig strategi, hvor klubben sætter rammerne for de unge talenter matching, er det andre steder i højere grad op til den siddende cheftrener.

- *"På det tidspunkt var der en stamme på førsteholdet og en træner, som gjorde de ikke kiggede ind i så meget spilletid, så der lå en opgave i at sørge for, at deres udvikling som konsekvens heraf, at det ikke gik i stå."* (BS 0:08) *"... (red. kampminutter) er bare noget, der strategisk skal være forankret i klubben i forhold til spillernes udvikling. (...) Det er meget, meget, meget svært at have den dialog med spillerne uge for uge."* (BS 11:44)

- *"Jamen, så tror jeg også, vi bliver nødt til at forstå og acceptere, at 5 kampe, hvor en af dem er fra start og fire indhop, det er ikke at få chancen."* (TJ 14:20)

Strategisk er der meget stor forskel på, hvordan klubberne arbejder med matchningstilbud og kamparenaer. En stor del af dette ses i de største akademiers villighed til at investere i kamptilbud til deres spillere. FCK prioriterer træningskampe og turneringer mod internationale modstandere højt for U19. FCN har oprettet deres internationale akademi og deltager i Premier League Cup. FCM har tæt samarbejde med Mafra i Portugal og Fredericia i 1. division omkring udlejningsaftaler. På et mindre budget har OB i deres model forsøgt at opgradere deres set up omkring kampene i Reserveholdsligaen for at skabe et mere kompetitivt produkt. Alle disse tiltag er taget for at skabe et bedre matchningstilbud for de unge spillere på vej mod stabilisering som seniorspillere.

Opsummering af interviews

I forhold til opgavens problemformulering har interviews med transitionstrænere i de danske eliteklubber bl.a. vist mig følgende:

- **Transitionen er svær.** Både klubberne og spillerne oplever markante udfordringer i overgangen fra talent på akademiet til ung spiller på førsteholdet. Spillerne skal bl.a. vænne sig til en anden rolle i hierarkiet og nye præstationskrav. Dertil kommer, at det ikke altid er nemt at få chancen på førsteholdet i kamp.
- **Transitionen er individuel.** Der er stor forskel på, hvor lang tid spillerne skal bruge både på den første tilvænnning og senere på at blive pålidelig og etablere sig som seniorspiller.
- **Støttende udviklingsmiljøer** forsøges i alle klubberne skabt via et tæt samarbejde mellem akademi og staben omkring senior. I denne proces spiller transitionstræneren en nøglerolle.
- **Udviklingsmålet** skal fastholdes, når spillerne træder over i seniortruppen. Her er løbende spillersamtaler og tydelige individuelle udviklingsplaner afgørende værktøjer for transitionstrænerne.
- **Kamptilbud** er i de fleste klubber en markant udfordring for især de største talenter, der ikke længere bliver matchet i ungdomsligaerne. For de mest ressourcestærke klubber løses dette med etableringen af forskellige internationale kamparenaer.
- **Forventningsafstemningen** mellem klubben, spilleren og dennes interessenter kan være svær. Her er løbende spillersamtaler og tydelige individuelle udviklingsplaner afgørende værktøjer for transitionstrænerne. Det er dog meget forskelligt fra klub til klub, hvordan og hvor meget øvrige interessenter inddrages.
- **Klubbens fodboldstrategi** har stor betydning for mulighederne for en vellykket transition, da f.eks. trupsammensætning på førsteholdet, nationale- og internationale klubsamarbejder etc. er afgørende for de unge spilleres mulighed for optræning, udlejning og kampminutter generelt.

Ingen af de interviewede fagfolk fremhæver væsentlige barrierer eller faktorer for vellykket transition, der falder uden for de allerede skitserede i denne opgave. Generelt understøtter transitionstrænerenes beskrivelse af deres praksis i høj grad de muligheder og de udfordringer, som fremstilles i den teoretiske ramme for vellykket transitionen og i de resultater, der er kommet frem ved den kvantitative undersøgelse.

Afsnit 4: Analyse

I dette afsnit vil jeg forsøge at sammenholde resultaterne fra de tre foregående afsnit med teori, kvantitative data og kvalitative interviews. Jeg finder det interessant om de forskellige vinkler på transitionsprocessen tilsammen kan give et mere nuanceret billede af de udfordringer og barrierer, som det parate talent møder i overgangen fra akademi til seniorfodbold.

Desuden vil jeg på baggrund af analysen fremstille en justeret version af Stambulova's fasemodel tilpasset forholdene i dansk elitefodbold og argumentere for, hvorfor en sådan fasemodel kan være et brugbart værktøj både ift. transitionsstrategi, i den daglige praksis i danske fodboldklubber og i forventningsafstemningen mellem klub, spiller og dennes interessenter.

Den svære transition og de afgørende faktorer for succes

Fælles for resultaterne af både den teoretiske rammesætning, den kvantitative undersøgelse og de kvalitative interviews er, at det tydeligt kommer frem, hvor svær en proces transitionen fra talent til stabilisering er i elitefodbold. Dels er det kun de færreste udøvere på ungdomsniveau, der lykkes med at nå deres drømme – og for dem, der når det nationale topniveau, er vejen derhen ofte lang og fyldt med udfordringer. Særligt tidsperspektivet, som kommer tydeligt frem i alle resultaterne, har overrasket mig, da jeg ofte i miljøet har oplevet en stor utålmodighed ift. talentets gennembrud fra stort set alle parter i processen.

De afgørende faktorer for succesfuld transition, som jeg opstillede i den teoretiske rammesætning, bliver efter min mening underbygget og nuanceret af både den kvantitative undersøgelse og de kvalitative interviews.

Transitionstrænerne beskriver fra hvert deres udgangspunkt betydningen af både at skabe et forsat støttende udviklingsmiljø for de unge spillere omkring førsteholdet og ser det alle som en del af deres opgave at arbejde med den løbende forventningsafstemning med spillerne. Transitionstrænerene giver også flere eksempler på, hvordan det kan være en barriere for det enkelte talent, når disse faktorer for god transition ikke er på plads. Dette underbygger det billede, som jeg opstillede i de to cases i indledningen. Her oplevede spillerne heller ikke en tydelig forventningsafstemning og især den lange vej til spilletid på senior skabte frustration.

At kampminutterne er vigtige for talentets udvikling, træder også tydeligt frem både i teorien og i mine snakke med transitionstrænerne. For nogle klubber i interviewundersøgelsen er kampminutter en helt integreret del af deres samlede strategi på området, mens andre trænere beskriver det som en daglig kamp at få skabt et fornuftigt tilbud for matchning til deres unge spillere. Men de er alle enige om, at spilletid i kompetitive kampe er afgørende for de unges klargøring til seniorfodbold.

Den kvantitative undersøgelse viser, at vejen til den kontinuerlige spilletid på seniorholdet ofte er lang for de unge talenter. Fra deres debut på senior kan de fleste spillere se frem til flere år med få spilminutter, før de når det forløsende gennembrud. Dette har nogle af klubberne taget konsekvensen af ved at indgå strategiske klubsamarbejder eller ved at arrangere supplerende kamptilbud nationalt eller internationalt. For flere af de mindre klubber er det dog en udfordring og flere spillere kan lande i et vakuum mellem akademi og førstehold.

Både forskere i det teoretiske afsnit og flere af de adspurgte transitionstrænerne fremhæver desuden trupsammensætningen på førsteholdet, som en mulig barriere for den gode transition. Igen er der stor forskel på, hvor strategisk klubberne arbejder. I nogle af klubberne synes dette ansvar i høj grad at ligge på den til en hver tid

siddende cheftræner, mens det andre steder er en klar klubbeslutning at sammensætte truppen med hensyntagen til, hvilke talenter, der er på vej fra akademiet.

Ingen af de interviewede personer fremhæver faktorer, der falder uden for de nævnte som eksempler på markante barrierer for transition, hvilket fortæller mig, at de fire faktorer kan betegnes som retvisende.

Samlet set viser min analyse her, at der er stor overensstemmelse mellem den viden jeg har kunnet tage med mig fra de tre undersøgelsesformer, når det kommer til at beskrive de udfordringer, som klubberne skal forholde sig til i deres arbejde med transitionen af deparate spillere fra akademierne.

Det virker dog bekymrende, at ikke alle klubberne har en praksis, der bygger på og er styret af en tydelig strategi for transition til senior. Ikke mindst, når der investeres forholdsvis store beløb i talentudviklingen og der synes at være så stor en overensstemmelse imellem teoretikernes og praktikernes vurdering af, hvad der virker.

Det individuelle transitionsforløb

Et karakteristikum for transitionen, som jeg vurderer, går igen i resultaterne fra alle tre undersøgelser er, at det gode transitionsforløb i høj grad er individuelt – både når det kommer til tidsforløbet som bedst beskrives i den kvantitative undersøgelse, men også i de behov spillerne har undervejs. Her beskriver især interviewundersøgelsen, hvordan transitionstræneren forsøger at møde hver spiller, hvor han er i sin udvikling og sammensætte den bedste hverdag for den enkelte. For eksempel beskrives det, at nogle spillere hurtigt vænner sig til de nye krav, mens andre har brug for længere tid eller måske endda en udlejning til en klub på et lavere niveau, for at blive klar til at indgå på førsteholdet. Den kvantitative undersøgelse underbygger dette. Der er store variationer i spillernes forløb og her ser vi endda mange spillere, der skal bruge et klubsifte, før de tager de sidste step til at etablere sig på øverste nationale niveau.

Også det teoretiske afsnit beskriver et individualiseret forløb, hvor spilleren skal på en kulturel dannelsesrejse hen mod de nye krav og udfordringer.

Fodboldrelevant fasemodel

I arbejdet med denne opgave er det blevet endnu tydeligere for mig, hvor vigtigt det er, at vi har et fælles sprog for transitionen fra akademi til senior. Det gælder både internt i klubben, i relation til spilleren og hans bagland samt på tværs af klubber og forbund. Jeg har selv i mit arbejde som træner og leder oplevet, hvor svært det kan være at få skabt den nødvendige sammenhæng, når spilleren skifter base fra et udviklingsmiljø på akademiet til et præstationsmiljø på seniorniveau.

Stambulova's fire faser for transition har givet mig en stærk ramme at arbejde ud fra, men jeg oplever også, at vi i fodboldens hverdag har brug for en model, der endnu tydeligere kobler teori med praksis. En model, der gør det nemmere for både spillere, trænere og ledere at få øje på, hvor i processen en spiller befinder sig – og hvad der skal til for at tage det næste skridt.

På den baggrund har jeg udarbejdet en tilpasset fasemodel for transition i elitefodbold. Modellen bygger på de fire grundfaser (forberedelse, orientering, tilpasning og stabilisering), men den kobler dem tættere på de krav, muligheder og barrierer, som denne opgave har tydeliggjort findes i klubberne.

Formålet med modellen er ikke at lave et facit, men at give os et redskab, der kan hjælpe med at se spillerens rejse mere klart, at stille skarpere spørgsmål og at træffe bedre valg – både strategisk og i konkret praksis.

Modellen har til formål at:

- Skabe en fælles terminologi i klubben omkring spillerens position i transitionsforløbet
- Understøtte planlægningen af de enkelte spilleres udviklingsforløb frem mod gennembrud
- Være et redskab til at identificere udfordringer og træffe strukturelle beslutninger i klubben
- Sætte tydeligere fokus på, at vejen fra talent til stabilisering kræver tid, strategi og ressourcer - ikke kun talent og vilje

Med denne model håber jeg at kunne give klubber og trænere et konkret redskab til at kvalificere arbejdet med især spillernes sidste kritiske skridt mod seniorfodboldens hverdag. Jeg har valgt at opstille modellen på samme måde som den oprindelige fasemodel, hvilket vil sige, at den skal læses nedefra og op. Spillerens rejse starter i bunden med forberedelsesfasen med basis i akademiet og slutter i toppen med stabilisering på senior.

Senior	Stabiliseringsfasen (seniorspiller m. primært præstationsfokus) <i>Primære kamparena: Førsteholdet + evt. reserveholdskamp, træningskampe etc. samt evt. minutter på akademihold</i> <i>Krav: at tage ansvar på holdet, at præstere pålideligt under de fysiske, teknisk, taktiske og mentale krav på senior</i> <i>Ressourcer: holdkammerater, erfaringer, tillid fra chefræner i form af gældende kampminutter</i> <i>Barrierer: manglende tillid fra chefræner, urealistiske forventninger, manglende kamparena</i> <i>Coping: planlægge sin egen udvikling i hverdagen</i> <i>Outcome: præstere stabilt i sin rolle på senior, realistisk billede af eget potentiale som seniorspiller</i>	
	Tilpasningsfasen (seniorspiller m. primært udviklingsfokus) <i>Primære kamparena: akademiets ungdomshold + reserveholdskampe, træningskampe etc. samt minutter på førsteholdet</i> <i>Krav: at præstere i træning/kamp, at kunne håndtere de fysiske, teknisk, taktiske og mentale krav på senior</i> <i>Ressourcer: seniorstaben, erfarne holdkammerater., transitionstræner, tillid i form af opmærksomhed fra chefræner og kampminutter i gældende kampe</i> <i>Barrierer: ungdomskultur, manglende tillid fra chefræner, urealistiske forventninger, manglende kamparena</i> <i>Coping: indgå i normer på senior, lære af holdkammerater, planlægge sin egen udvikling i hverdagen</i> <i>Outcome: opnår erfaringer som seniorspiller, præstere i sin egen rolle på senior</i>	↑
Akademi	Orienteringsfasen (akademispiller i optræningsforløb m. senior) <i>Primære kamparena: akademiets ungdomshold + evt. reserveholdskampe, træningskampe etc. på senior</i> <i>Krav: at forstå normerne på senior, at kunne være i de fysiske, teknisk, taktiske og mentale krav på senior</i> <i>Ressourcer: akademiets stab, rollemodeller på senior ved optræning etc., transitionstræner, tillid i form af opmærksomhed fra chefræner, kampminutter omkring senior og forventelig ungdomskontrakt</i> <i>Barrierer: ungdomskultur, manglende tillid fra chefræner, urealistiske forventninger</i> <i>Coping: accepter normer på senior, lære af seniorspillere</i> <i>Outcome: forstå normer og krav på senior, forstå sin egen rolle på senior</i>	↑
	Forberedelsesfasen (akademispiller i transitionsgruppe) <i>Primære kamparena: akademiets ungdomshold</i> <i>Krav: at forstå og forberede sig på de fysiske, tekniske, taktiske og mentale krav på senior</i> <i>Ressourcer: akademiets stab, rollemodeller på senior fra afstand, tillid i form af anerkendelse og evt. ungdomskontrakt</i> <i>Barrierer: ungdomskultur, afstand mellem ungdoms- og seniorfodbold, urealistiske forventninger</i> <i>Coping: inspireres seniorspillere, grib chancer der byder sig</i> <i>Outcome: lærer basisfærdighederne, der er nødvendige for at begå sig på senior</i>	↑

Modellen kan bruges på flere niveauer i arbejdet med talenternes transition.

1. Individuelt forløb for spilleren

Modellen kan anvendes i arbejdet med den enkelte spiller for at skabe en fælles forståelse af, hvor i transitionen spilleren befinder sig. F.eks. kan man på baggrund af modellen sætte individuelle mål og planlægge passende eksponering i træning og kamp afhængig af spillerens fase.

2. Strategisk styring i klubben

Modellen kan bruges i klubbenes sportslige strategi til at systematisere arbejdet med transitionsspillere. En

systematisk brug kan skabe bedre overgange mellem akademi og senior, sikre tydeligere forventningsafstemninger og optimere spillernes muligheder for stabilisering.

3. Kommunikation mellem klub og spiller/bagland

Modellen kan være et stærkt værktøj til at understøtte dialogen mellem spilleren, trænerne og baglandet (forældre, agenter m.fl.). Ved at synliggøre, at transitionen består af flere faser og tager tid, kan modellen være med til at dæmpe urealistiske forventninger og understøtte en mere tålmodig tilgang til udviklingen. Den kan naturligvis ikke forhindre uenigheder, men den kan give os et fælles sprog for, hvori uenighederne bunder.

4. Fælles sprog på tværs af klubber og forbund

Endelig kan modellen være med til at skabe et fælles sprog på tværs af klubber, som gør det lettere at sammenligne, udvikle og dele viden om transitionsprocessen på nationalt niveau.

Set i lyset af de cases med Oliver og Lauge, som jeg beskrev i indledningen, kunne en sådan systematisering måske have bidraget til en hurtigere eller mindre tilfældighedspræget overgang til stabilisering for flere unge talenter.

Afsnit 5: Diskussion

Overgangen fra ungdom til senior er en kompleks og kritisk fase, hvor mange talentfulde spillere enten tager det sidste skridt mod en professionel karriere – eller falder fra. Mine data og interview med transitionstrænere bekræfter det billede, som også tegnes i forskningen: Det er ikke kun spillernes potentiale, der nødvendigvis afgør deres vej til gennembrud og stabilisering – det er i høj grad også rammerne omkring dem.

Mit klare indtryk er, at vi i Danmark generelt er blevet dygtigere til at støtte spillere i transitionens tidlige faser, hvor fokus er på forberedelse til og orientering mod kravene og kulturen i seniorfodbold. Akademierne har høj kvalitet i deres træningsmiljøer, og mange klubber har professionaliseret deres arbejde med individuelle udviklingsplaner og optræning mod senior. Men det er, når spilleren skal etablere sig på førsteholdet – altså i overgang mod tilpasning og stabilisering – at vi som system halter.

Udfordringen er, som jeg ser det, at vi i de fleste klubber mangler en strategisk plan for denne sidste del af transitionen. Det er ikke nok at sende spilleren op til førsteholdet og håbe på, at de lykkes. Der skal være en bevidst struktur, der sikrer spilletid, faglig opfølgning, kontinuerlige udviklingsplaner og realistisk forventningsafstemning. Jeg mener, at et af de største paradokser i dansk elitefodbold er, at vi bruger massive ressourcer på akademierne, men i mange klubber stadig tillader, at de kritiske sidste skridt i talenternes udvikling foregår i et vakuum af skiftende chefrænere, usikker kampminutstrategi og manglende tværgående ledelse. Det er ofte i for høj grad et spørgsmål om held og tilfældigheder, når den enkelte spiller skal slå igennem på 1. holdet. Jeg tror, at vi har meget at vinde, hvis vi anerkender at alle transitionens faser skal prioriteres - og det kræver, at der tages afgørende strategiske valg for klubbens arbejde med de parate talenter.

Opgavens data viser også, at gennembruddet i dag ofte sker senere end vi forventer. Det betyder, at forventningen om gennembrud som 18-årig – som ofte kommunikerer fra medier, agenter og måske endda klubber – er urealistisk. Denne skævvridning er ikke kun et psykologisk problem; det kan også føre til dårlige beslutninger, frustration og i sidste ende talenttab.

Endelig står det også klart for mig, at forbund og ligaorganisationer har en rolle at spille. Strukturerne i dansk fodbold – herunder kampstruktur, regler for nedrykning/oprykning og muligheder for udlejning – bør understøtte et mere fleksibelt og tålmodigt udviklingsforløb. Vi bør stille os selv det spørgsmål: Kan vi ændre i vores ligastrukturer og reglementer, så det bliver lettere for de unge talenter at opnå de nødvendige kompetitive kampe frem mod deres stabilisering som seniorspillere?

Alt i alt viser både mine egne erfaringer, interviewene og de kvantitative data, at vi i Danmark har et stort uudnyttet potentiale, når det kommer til de sidste faser af transitionen. Vi har mange dygtige unge spillere, der har fået en solid fodboldmæssig opdragelse på akademineiveau – men vi kunne med stor sandsynlighed udnytte dette potentiale bedre ved en mere strategisk tilgang til transitionens sidste faser.

Jeg mener, at vi som trænere, klubber og forbund har et ansvar for at tage ejerskab for denne udvikling. Vi skal turde tænke langsigtet, sætte klare mål og skabe strategier, der ikke bare sigter mod debut – men mod stabilisering. Det er i de valg, vi træffer som klubber og i de strukturer, vi bygger op omkring vores spillere, at gennembruddene bliver mulige.

På baggrund af dette vil jeg i det følgende samle op på de væsentligste fund i opgaven og give et samlet svar på de spørgsmål, jeg stillede i min problemformulering.

Konklusion

Overgangen fra akademi til stabilisering i seniorfodbold er – trods faglig forberedelse, systematisk talentudvikling og individuelle udviklingsplaner – fortsat en af de største udfordringer i dansk elitefodbold. Mit arbejde med denne opgave har vist mig, at selv for de parate talenter er transitionen lang, kompleks og i høj grad afhængig af både strukturelle rammer og organisatoriske prioriteringer i klubberne. Jeg vil nu ud fra ovenstående gennemgang og analyse svare på de spørgsmål, som jeg stillede om temaet i min problemformulering.

Hvordan ser det typiske forløb ud ift. udviklingsfaser og tidshorisont?

På baggrund af Stambulova's fire faser (forberedelse, orientering, tilpasning og stabilisering) og den kvantitative undersøgelse er det tydeligt, at transitionen ikke er lineær. Den typiske spiller opnår først stabilisering på seniorniveau som U21–U22 og bruger flere sæsoner på at etablere sig efter debuten. De færreste har et glidende eller hurtigt forløb, og individuelle variationer er betydelige.

Hvilken betydning har kampminutter for det parate talents mulighed for at stabilisere sig som seniorspiller?

Kampminutter er – ifølge både teori, kvantitativ analyse og interviews – helt afgørende for spillerens mulighed for at udvikle sig og finde fodfæste på seniorniveau. Den kvantitative analyse viser, at vejen fra debut til stabilisering oftest strækker sig over 3 til 5 sæsoner, og at kun meget få spillere opnår et stabilt højt antal spilminutter før U20. Mængden og kvaliteten af kampminutter er dermed en nøgleindikator for, hvor langt spilleren er i sin transition.

Hvilke øvrige faktorer er afgørende på vejen mod gennembrud og stabilisering?

Fire centrale faktorer går igen på tværs af teori og praksis:

1. Et **støttende udviklingsmiljø** omkring førsteholdet
2. En **tydelig forventningsafstemning** mellem spiller, stab og bagland
3. **Adgang til kampe og passende matchning**, selv når førsteholdet ikke er en umiddelbar mulighed
4. En **langsigtet plan** for spillerens rolle og progression frem mod senior

Hvilke interne strukturer i klubberne kan være barrierer?

Når spilleren går fra akademi til senior, ændrer klubfokus sig mange steder fra et langsigtet udviklingsperspektiv til kortsigtet resultatoptimering. Det betyder ofte, at individuelle udviklingsmål bliver nedprioriteret, og overgangen mister retning. Hertil kommer, at det er en udfordring for klubberne at sikre kompetitiv senior-matchning for de unge talenter. Uden en tydelig klubstrategi på transitionsområdet kan ovenstående være markante barrierer for den gode transition.

Hvilke eksterne strukturer kan have betydning?

Opgaven peger også på, at rammer som ligastrukturen og kravene fra forbund og licenssystem kan være med til at skabe et pres for det tidlige gennembrud. I kombination med eksterne forventninger fra medier, fans og agenter bliver det sværere at arbejde tålmodigt med spillerens udvikling.

Hvordan arbejder klubberne med at understøtte de afgørende faktorer?

De danske eliteklubber har øget deres fokus på transition gennem oprettelse af transitionstræner-roller og nye former for samarbejde på tværs af akademi og førstehold. Der arbejdes med individuelle planer, tæt kontakt og bevidsthed om matchning. Men mange klubber kæmper stadig med at sikre de nødvendige kampminutter og realistiske forventninger – både internt og eksternt.

Afsluttende bemærkning

Denne opgave viser, at vejen fra talent til stabil seniorspiller ikke kan standardiseres. Men gennem en struktureret forståelse af faserne og et systematisk fokus på de vigtigste rammeskabende faktorer, kan vi som trænere og klubber gøre det mere sandsynligt, at flere parate talenter får deres gennembrud, får det tidligere – og i højere grad gør det i de klubber, hvor de er udviklet.

Perspektivering

Arbejdet med denne opgave har gjort mig nysgerrig på flere perspektiver af transitionen fra akademi til senior.

Først og fremmest er jeg blevet bekræftet i, at vejen frem mod en vellykket transition i høj grad influeres af strukturer og strategiske valg, som klubbernes ledelser og de forskellige fodboldforbund er ansvarlige for. Det er naturligvis afgørende, at akademier, transitionstrænere og specialister klargør talenterne til de nye krav på senior, men uden en tydelig klubstrategi og gode muligheder for kompetitiv matchning vil der fortsat være markante barrierer for selv de største danske talenter. Derfor vil jeg være meget nysgerrig på, hvad man ville finde frem til, hvis flere forskere systematisk beskæftigede sig med området. F.eks. ser jeg i et videnskabeligt lys min egen kvantitative undersøgelse som mangelfuld i både omfang og akademisk dybde. Den har vist tendenser, men det kunne være yderst interessant at se, hvad en mere dybdegående akademisk undersøgelse ville kunne fremhæve af nuancer.

Et andet område, der kunne være interessant at dykke ned i, er ligastrukturerne. Som et lille land med efter min mening stærke akademier, er det en potentiel konkurrencefordel, hvis vi kunne skabe endnu bedre muligheder for tidlig matchning på seniorniveau for vores største talenter. Om dette skulle gøres ved en nytænkning af ungdomsrækkerne eller ved justering på regler i vores senior-divisioner, er jeg usikker på, men man kunne f.eks. forestille sig en model, hvor seniorspillere kunne deltage i den ældste ungdomsrække for at hæve kvaliteten af kampene eller en struktur på senior, hvor det kostede klubberne mindre at rykke ud af den bedste række. Det ligger uden for denne opgaves fokus og min nuværende viden at komme med konkrete bud, men det kunne være interessant f.eks. at lave en sammenlignende analyse med modeller fra andre lande.

Som nævnt i afgrænsningen til denne opgave kan relativ alderseffekt og relativ væksteffekt have indflydelse på, hvornår den enkelte spiller slår igennem til seniorfodbold. Min erfaring er, at netop de sent udviklede spillere bliver endnu hårdere ramt af den manglende mulighed for relevant matchning i de tidlige ungdomsår – især hvis der ikke er stor tålmodighed i forhold til præstationskrav og en meget tydelig forventningsafstemning mellem klub og spiller om tidsperspektivet. Hvor stor denne forskel på f.eks. alder for debut og stabilisering er mellem de tidligt og de sent udviklede spillere kunne være oplagt at undersøge ud fra samme tilgang som min kvantitative undersøgelse. Det er dog min oplevelse, at en generel strategisk tilgang til transition i klubberne med et fokus på individuelle forløb for den enkelte spiller er en stor del af løsningen også for de sent udviklede spillere.

Sluttelig ser jeg det qua min nye rolle som landstræner for Danmarks U19-kvinder interessant at se på, hvordan forholdene for transition er på kvindesiden. Kvindefodbolden i Europa er i en rivende udvikling og det er min klare forhåbning, at de danske klubber i årene frem vil investere markant i at udvikle dansk talentudvikling for piger og unge kvinder. Der er allerede indikatorer på, at både forbund og klubber kan se en fremtid for kvindefodbold. Siden jeg startede i jobbet 1. januar 2025, har jeg set Brøndby IF som den første klub overgå til ren fuldtid på senior, DBU lave en forbedret landsholdsaftale med kvinderne og Kvindeligaen indgå en stor TV-aftale med TV2. Alt sammen tegn på, at der kan være nye tider på vej. Mit håb er, at klubberne i denne nye udvikling tænker transitionen ind i

deres arbejde, så Kvindeligaen kan udnytte sit potentiale som udviklingsliga. Her vil mit håb være, at nogle af tankerne i denne opgave kunne være en støtte, når strategiske tanker skal finpudses og gøres til praksis i klubberne.

Alt i alt har arbejdet med denne opgave givet mig en mere nuanceret forståelse af begrebet transition og et mere tydeligt sprog for de processer, som jeg har oplevet gennem min praksis i dansk elitefodbold.

Bilag

Nedenstående bilag er vedlagt som selvstændige filer ved elektronisk aflevering af denne opgave.

Kvantitativ undersøgelse:

Pro data.xlsx (Regneark med data fra den kvantitative undersøgelse)

Semistrukturerede interviews:

Spørgeark.pdf

Lydfiler og transskription:

Interview_Bo Storm

Om transition (BS)

Interview_Jacob Friis

Om transition (JF)

Interview_Martin Vingaard

Om transition (MV)

Interview_Rene Andersen

Om transition (RA)

Interview_Thomas Juul

Om transition (TJ)

Interview_Thomas Kristensen

Om transition (TK)

Interview_Thomas Røll

Om transition (TR)

Litteraturliste

- Friis, J. (17. december 2024). Om transition i FC Augsburg. (N. Lawaetz, Interviewer) Bilag 1.
- Kelly, A., Wilson, M. R., Jackson, D. T., Goldman, D. E., Turnidge, J., & Williams, C. A. (2020). A multidisciplinary investigation into “playing-up” in academy football according to age phase. *Journal of Sports Science*.
- Morris, R., Tod, D., & Oliver, E. (2015). An investigation into Stakeholders' Perception of the Junior-to-Senior Transition in Professional Soccer in the United Kingdom. *Liverpool John Moores University*.
- Rossing, N. (8. april 2021). GameChanger. *Fodboldtilværelsens mange transitioner*. (C. Mønsted, Interviewer)
- Rossing, N. N., Christiansen, N., & Rosenkilde, N. (2018). At være på det rigtige sted på det rigtige tidspunkt: Ressourcer og barrierer i overgangen fra ungdoms- til førstehold i en dansk elitefodboldklub. *idrottsforum.org*.
- Stambulova, N. B., Pehrson, S., & Olsson, K. (2017). Phases in the junior-to-senior transition of Swedish ice hockey players: From a conceptual framework to an empirical model. *International Journal of Sports Science & Coaching*.
- Stambulova, N. B., Ryba, T. V., & Henriksen, K. (2020). Career development and transitions of athletes: the International Society of Sport Psychology Position Stand Revisited. *International Journal of Sports and Exercise Psychology*.
- Stambulova, N. B., Ryba, T. V., & Ronkainen, N. J. (2016). The Work of Cultural Transition: An Emerging Model. *Frontiers in Psychology*.
- Stambulova, N., Alfermann, D., & Côte, J. (2009). Career development and transitions of athletes. *International Journal of Sports and Exercise Psychology*.
- Swainston, S. C., Wilson, M. R., & Jones, M. I. (2020). Player Experience During the Junior to Senior Transition in Professional Football: A Longitudinal Case Study. *Frontiers in Psychology*.